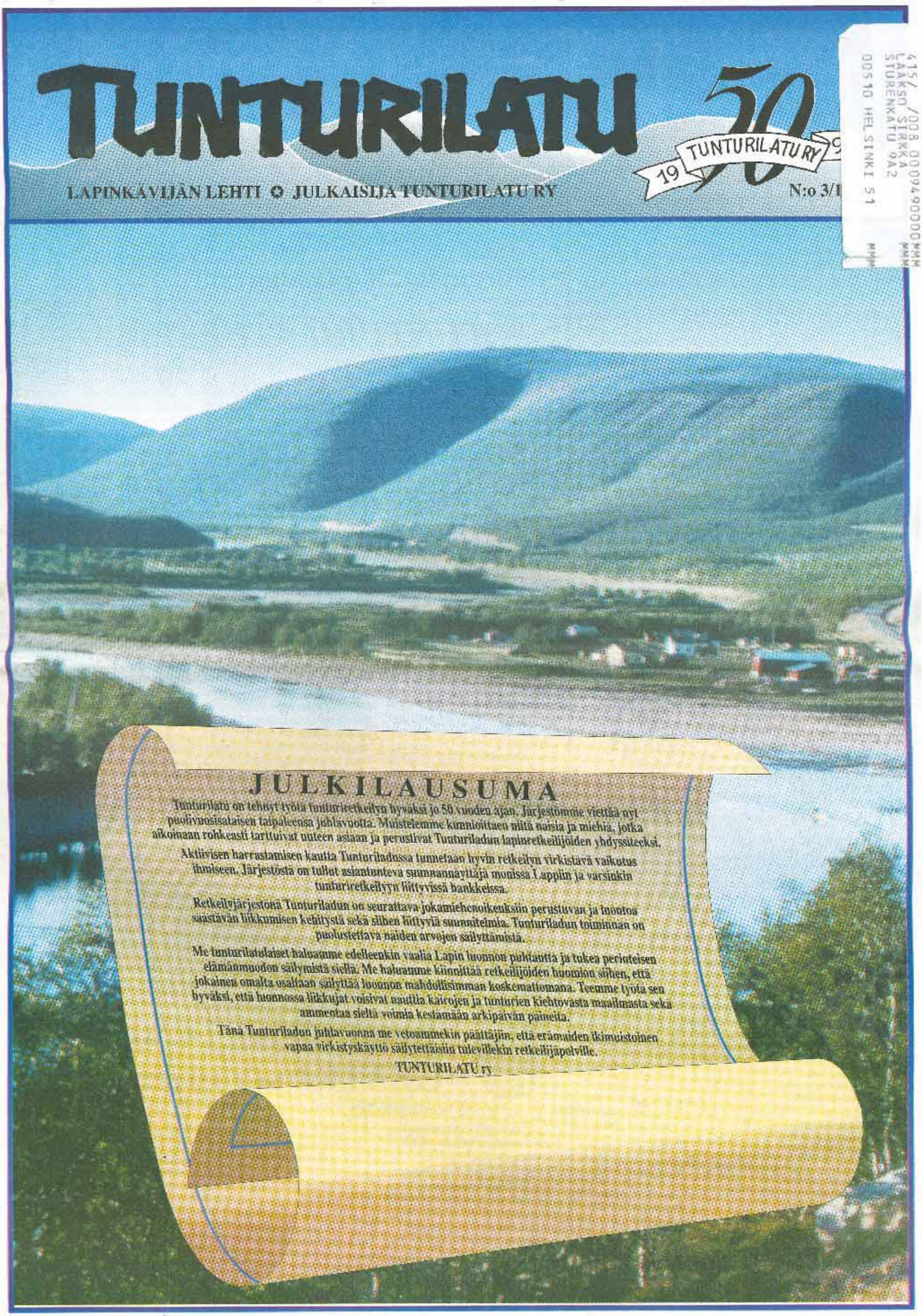
TUNTURILATU

LAPINKÄVIJÄN LEHTI ✪ JULKAISIJA TUNTURILATU RY

19 50 TUNTURILATU RY 9

N:o 3/1

415/ /008 000949000 MMM
LÄÄKSO SIRKKA
STURENKATU 9A2
00510 HELSINKI 51 MMM

JULKILAUSUMA

Tunturilatu on tehnyt työtä tunturiretkeilyn hyväksi jo 50 vuoden ajan. Järjestömme viettää nyt puolivuosisataisen taipaleensa juhlavuotta. Muistelemme kunnioittaen niitä naisia ja miehiä, jotka aikoinaan rohkeasti tarttuivat uuteen asiaan ja perustivat Tunturiladun lapinretkeilijöiden yhdyssiteeksi.

Aktiivisen harrastamisen kautta Tunturiladussa tunnetaan hyvin retkeilyn virkistävä vaikutus ihmiseen. Järjestöstä on tullut asiantunteva suunnannäyttäjä monissa Lappiin ja varsinkin tunturiretkeilyyn liittyvissä hankkeissa.

Retkeilyjärjestönä Tunturiladun on seurattava jokamiehenoikeuksiin perustuvan ja luontoa säästävän liikkumisen kehitystä sekä siihen liittyviä suunnitelmia. Tunturiladun toiminnan on puolustettava näiden arvojen säilyttämistä.

Me tunturilatulaiset haluamme edelleenkin vaalia Lapin luonnon puhtautta ja tukea perinteisen elämänmuodon säilymistä siellä. Me haluamme kiinnittää retkeilijöiden huomion siihen, että jokainen omalta osaltaan säilyttää luonnon mahdollisimman koskemattomana. Teemme työtä sen hyväksi, että luonnossa liikkujat voisivat nauttia kairojen ja tunturien kiehtovasta maailmasta sekä ammentaa sieltä voimia kestämään arkipäivän paineita.

Tänä Tunturiladun juhlavuonna me vetoammekin päättäjiin, että erämaiden ikimuistoinen vapaa virkistyskäyttö säilytettäisiin tulevillekin retkeilijäpolville.

TUNTURILATU ry

TUNTURILATU RY

JOHTOKUNTA

Kyösti Lamminjoki, puheenjoht. Graniittitie 15 as 21, 00710 HELSINKI, p.k. 09-376 845

Tapani Paavola, varapj. Susiaisten 1996 organisointi, Kupittaank. 56, 20700 TURKU, p.k. 02-4697 119

Jorma Laine, retkitoimikunta, Lentävänniemenkatu 2 A 9, 33410 TAMPERE, p.k. 03-3462 960

Ritva Loimio, saamelaisasiaintoimikunta, Puistotori 6 as 16, 40100 JYVÄSKYLÄ, p.k. 014-615 282

Marja-Liisa Mäki, kerhoasiat, Torikatu 10 A 6, 13130 HÄMEENLINNA, p.k. 03-675 9061

Antti Nikula, järjestötoimikunta, Isotalonkuja 10, 23100 MYNÄMÄKI, p.k. 02-430 7028

Marjut Nummela, nuorisoasiat, Pinolaaksonkatu 10 G, 60320 SEINÄJOKI, p.k. 06-4238183, p.t. 06-419 8111

Esko Sepponen, retkitoimikunta, Sammalkuja 8, 76120 PIEKSÄMÄKI, p.k. 015-482 941

Veijo Taavitsainen, susivaliokunta, Suontaustankatu 13, 48720 KYMI, p.k. 05-812 49

TOIMIHENKILÖT

Antti Karlin, toimitussiht., Sundholmantie 194, 23500 UUSIKAUPUNKI, p.k.02-841 4418

Marita Maula, sihteeri, Ylipalontie 1 D, 00670 HELSINKI, p.k. 09-743 246

Eila Vilen, jäsensiht. Forsbackant. 8, 01760 VANTAA, p.k. 09-897 237

Terttu Hakkanen, taloudenhoit., Keskussairaalantie 15 B 13, 40600 JYVÄSKYLÄ, p.k. 014-610406

Tunturiladun tilinumero PSP 800015-135331

Tilintarkastajat: Vappu Hietala ja Lasse Strang

KIINTEISTÖT

Susikyrö Enontekiö / Susi-Talas Inari / Susi-Kiisa Utsjoki.
Kärrikaltio, Inkoo (Kaytsin hallinnassa). Rakennuspäällikkö Seppo Björkengren, Kesäkatu 22, 76100 Pieksämäki, pk 015-420083

SUSIVALIOKUNTA

Pj. Jorma Alapuranen. Valkikatu 5-7 A 4, 02600 Espoo, p. 09-5120378. Jäsenet: Marita Maula (siht.), Arvo Anivuo, Olli Mertälä, Hilja Mäntynen ja Veijo Taavitsainen.

TUNTURIKERHOT

OKTA (1) Kajaani
Pj. Raimo Pahkala, siht. Anja Mustonen, Erätie 20 as 15, 87200 Kajaani pk. 08-627946

KUOKTE (2) Hyvinkää-Riihimäki
Pj. Juhani Harju, siht. Maija-Leena Salmi, Viertolankatu 19, 05800 Hyvinkää, pk. 019-414 494.

KOLBMA (3) Tampere
Pj. Jorma Laine, siht. Lassi Lindell, Mustalahdenk. 13 C 42, 33210 Tampere, pk 03-2233 253.

NJEALJE (4) Pieksämäki-Mikkeli-Varkaus
Pj. Kauko Oikkonen, siht. Ritva Kylliäinen, Koskik. 10, 50100 Mikkeli pk. 015-164976

VIHTTA (5) Vaasa
Pj. Marjut Nummela, siht. Kaija Marjapori, Keskuskatu 18, 65320 Vaasa, puh. 06-3153515

KUHTTA (6) Helsinki, Vartiokylä
Siht. Marja-Terttu Hakkarainen, Lappeentie 6 A 4, 00950 Helsinki

TSIETSA (7) Iisalmi
Pj. Raili Partanen, siht. Anne Kumpulainen, Honkakatu 3 74130 Iisalmi, pk 017-825 401.

KAVTSI (8) Helsinki
Pj. Martti Eskelinen, siht. Päivi Seppälä, Konalantie 12 C 38, 00370 Helsinki pk. 09-551 922

OVTSI (9) Jyväskylä
Pj. Lauri Kaukkanen, siht. Aulikki Koukkanen, Sarakuja 1, 41340 Laukaa pk. 014-831285.

LOGI (10) Turku
Pj. Pentti Lehtinen, siht. Irma Spelman, Sommarinvuorentie 6, 21240 Askainen, pk. 02-4312539.

ALPPAS (11) Hämeenlinna
Pj. Pentti Raivo, siht. Marja-Liisa Mäki, Torikatu 10 A 6, 13100 Hämeenlinna, pk 03-6759061.

KUMPE (12) Pohjois-Karjala
Pj. Reijo Pasanen, Talvipäiväntie 2 as. 21, 80140 Joensuu, pk 013-803 873, siht. Ensio Hiltunen, Mäkilehdonkatu 7, 75530 Nurmes

p.k. 013-480 935.

KUOVZA (13) Kymenlaakso.
Pj. Anja Huhtala, siht. Sirkku Kanervio, Äijänk. 4 A 6, 48700 Kyminlinna, pk. 05-64950.

GEATKI (14) Satakunta
Pj. Aarno Lehtisalo, Kallionpäärtie 33, 32700 Huittinen, puh. 02-564 202, sihteeri Satu Ojala

Puheenjohtajan tähdenvälit

TUNTURILATULAISET

Luonnostelen tätä kirjoitusta Susikyrössä talkooviikolla muistellen eilistä mahtavaa retkitempaustemme kohokohtaa. Me valloitimme samanaikaisesti 50 tunturia, toiset sumuisessa vesi- ja räntäsateessa, toiset auringonpaisteessa ensilumen peittäessä monen tunturin laen. Tunturilatulaisille on ominaista, että sää ei säikytä, silloin kun on menemisen paikka.

Oli ilahduttavaa todeta monien sanomalehtien ja alueradioiden huomioineen tämän ainutkertaisen tapahtumamme. Suorat radiolähetykset useiden tunturien huipuilta osoittivat toimintamme kiinnostavan myös julkisia tiedotusvälineitä, voidessamme osoittaa, että olemme oikealla asialla.

Julkilausuman lukemisella tunturien huipuilla halusimme osoittaa kantavamme huolta luonnon ja retkeilyn tulevaisuudesta. Joissakin lehdissä oli vetoomuksemme tulkittu virheellisesti. Emme kohdistaneet sitä kehenkään erityisesti, vaan osoitimme sen kaikille, jotka toimillaan vaikuttavat luonnon kuormittamiseen – päätöksentekijöistä yksityisiin retkeilijöihin.

☆

Tänä juhlavuotenamme olemme retkeilleet kaikilla liikkumismuodoilla. Osanotto näihin on ollut kiitettävän runsasta. Suurena rikkautena olen kokenut sen, että kotimaamme eri puolilta olevia tunturilatulaisia ystävineen on osallistunut samoihin retkiin. Näin olemme voineet osoittaa käytännössä, mitä toimintamme on.

Kerhojen järjestämät yleisötilaisuudet ovat omalta osaltaan tehneet tunnetuksi toimintaamme heidän toiminta-alueillaan. Välitön yhteys paikalliseen väestöön kertoo parhaiten sen, mitä Tunturiladussa tapahtuu.

☆

Yhdistyksemme henkinen tila on ollut se perustekijä, joka on mahdollistanut kaiken sen rakentavan ja koossa pitävän toiminnan, jota Tunturiladussa on nyt tehty 50 vuotta. Kehityshistoriastamme olemme voineet ja voimme edelleenkin ammentaa aineksia asialliseen ja kiihkottomaan suhtautumiseen kulloiseenkin haasteeseen.

Kun pidämme tavoitteemme selvänä mielessämme ja toimintamme uskottavana, luomme vahvan pohjan monen tasoiselle yhteistyölle eri tahojen kanssa. Tulevaisuudessakin ihmisten välinen laadukas vuorovaikutus on avainasemassa terveen yhteisön ylläpitäjänä.

Ilmaistessamme mielipiteemme ja käsityksemme hienotunteisen avoimesti pystymme astumaan toisen saappaisiin tallaamatta hänen varpaitaan – osaamme kyvyn tajuta, mitä toiselle kuuluu ja mitä hän tuntee.

Tunturiladun alkuaikoina muotoutuneen toiminta-ajatuksen toteuttaminen velvoittaa meitä tänään ja huomennakin. Niitä periaatteita noudattaen ME VOIMME TOIMIA, MEIDÄN PITÄÄ TOIMIA JA ME TOIMIMME.

☆

Juhlavuotemme tapahtumien toteuttamiseen jäsenet ovat osallistuneet aktiivisesti ollen mukana rakentamassa ja viemässä eteenpäin tunturiaatettamme.

Lämpimät kiitokseni teille kaikille tunturilatulaisille tästä toimintatäyteisestä juhlavuodestamme.

Entinen Joensuussa vaikuttanut voimistelun opettajani "Santtu" oli todennut retkeilystä jo v. 1928 seuraavaa:

"Retkeily yhdistää hengen tyydytyksen ruumiin harjoitukseen ja sulkee itseensä ehtymättömän runsauden suloisia yllätyksiä."

Kyösti Lamminjoki

Tunturiladun 14. kerho GEATKI perustettu

Torstaina 23.5.1996 kokoontui Huittisissa Suhkon kievariin 24 ihmistä. Kokouksen tarkoitus oli perustaa tunturikerho Satakunnan alueelle. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin kokouskutsun lähettänyt Aarno Lehtisalo ja sihteeriksi Kalevi Kaasalainen – molemmat kokeneita tunturivaeltajia ja oppaita.

Tunturiladun edustajana kokoukseen oli kutsuttu Antero Tarvainen ja allekirjoittanut. Kokouksen päätöksellä kerho näki päivänvalon ja nimeksi kuopukselle annettiin Tunturikerho GEATKI. Kerhon puheenjohtajaksi valittiin Aarno Lehtisalo.

Kerhotoimikuntaan valittiin Raija Tuominen Köyliöstä, Kalevi Kaasalainen Huittisista, Satu Ojala Huittisista, joka toimii myös kerhon sihteerinä, Toini Helppolainen Eurasta, Ritva Tujunen Säkylästä ja Timo Nurmi Huittisista.

Kerhon toiminta lähti vireästi käyntiin. Kerhossa on tällä hetkellä n. 30 jäsentä ja heitä oli paikalla huipulla tunturienvaloitustempauksemme yhteydessä. Morgam Viibukselta oli suora puhelinyhteys kerhon kotipaikkakunnan alueradioon Radio Tuplaan. Tämän lehden ilmestyessä on kerholla menelläänsuunnistuskurssi.

GEATKILAISET, Tervetuloa Tunturiladun toimintaan mukaan ja menestystä toiminnallenne retkeilyn parissa.

Kyösti Lamminjoki

TUNTURIKERHOJEN TOIMINTAA

Njealljen kuulumisia

Siitä on jo 10-vuotta kun tulin Njealljen sihteeriksi. Mäntysen Eila oli muutama vuosi aiemmin houkutellut meidät Mikkelissä pidettyyn kerhoiltaan. Liityimme silloin jäseniksi. Oliko se työkiireiden vai minkä syy, kun se oli vuosiin ainoa tilaisuus, johon osallistuimme.

"Meillä on vanhalla kasarmilla tänä iltana kerhoilta ja syyskokous", kertoi Eila marraskuussa -86. "Tulkaa ihmeessä mukaan". Niin sitten menimme sillä seurauksella, että "pääsin" sihteeriksi. Pekka Huttunen jätti puheenjohtajan ja Eila Mäntynen sihteerin tehtävät 16 ansiokkaan vuoden jälkeen.

Me Aallon Eskon kanssa jatkoimme heidän tehtäviään. Arastelin mennä ensimmäisiin kerhoiltoihin. Enhän tuntenut oikeastaan kuin Eilan ja silloisen rahastonhoitajamme Airi Kuitusen. Olin vain kuullut nimiä: Oinosen *Esko, Pitkäsen Seija ja Veikko, Sepposen Esko, Tyrväisen Mirkku* ja Veikko jne. Nimet opin tietamään, mutta niiden yhdistäminen kasvoihin vei oman aikansa.

Osallistuttuani Tunturiladun talvi- ja kesäpäiville opin vähitellen tuntemaan muidenkin kerhojen jäseniä. Eniten arastelin tavata TL:n puheenjohtajaa ja johtokunnan jäseniä. Huomasin kuitenkin pian, että ihan tavallisia, mukavia ihmisiähän he ovat. Juttelevat tuttujen ja vieraanpien kanssa. Puheenaiheitakin on helppo löytää Lapin luonto, retkeily, kämpät ja talkoot.

Olen harmitellut, ettemme liityttyämme toimineet aktiivisesti mukana. Monet retket ja talkoot jäivät kokematta. Ne ovat olleet mukana olleille hienoja kokemuksia ja niistä on kuultu monenlaista tarinaa. Ehkäpä yksi Tunturilatulaisia yhdistävä tekijä Lapissa liikkumisen lisäksi on juuri talkoohenki.

Olen oppinut tuntemaan Suomen eri paikkakuntia, niiden monimuotoista, rikasta luontoa ja nähtävyyksiä.

Todella konkreettisesti huomasin käytyäni Nepalissa, miten hyvä asia on pölytön ilma ja puhdas vesi. Me voimme huoletta juoda tunturipuron vettä ja hengittää raikasta ilmaa. Niiden säilyttämiseksi kannattaa tehdä valistustyötä.

Taito- ja tietopuolesta ovat "huolehtineet" vaelluskilpailut ja luontopolut erilaisine tehtävineen ja kysymyksineen. Iltatilaisuudet omalta osaltaan kertovat Tunturilatulaisten taidosta järjestää ikimuistoisia tapahtumia. Näissä tilaisuuksissa viimeistään ovat arkihuolet unohtuneet iloisen naurun myötä.

Olen myös arvostanut sitä, että puheenjohtaja eri tilaisuuksissa kertoo TL:n toiminnasta ja suunnitelmista. Asioita ei salailla, vaan koko jäsenkunta saa niistä tietoa ja voi myös vaikuttaa toimintaan. Tietysti riippuu jäsenistä, miten aktiivisesti osallistuvat yhteisiin tilaisuuksiin ja uskaltautuvat esittämään näkemyksiään.

Lopputuloksena on vilpitön mielipide: "On hienoa kuulua Tunturilatuun ja saada toimia sen jäsenenä".

Ritva

Login kuulumisia

Kirjoittelen tätä juttuani suurena huiputuspäivänä eli 10.9.96, jolloinka myös logilaiset käyvät Lapin tunturihuipuilla lukemassa rotlansa.

Puuhakas merkkivuotemme on meidän sektoriltamme katsottuna ollut tähän mennessä suurta juhlaa ja seikkailua. Muistammehan tuon Helahoitoa pyöräillen tempauksemme, joka neljäksi unohtumattomaksi retkipäiväksi keräsi joukon reippaita ja seikkailuhaluisia pyöräilijöitä ja huoltajia Pyhäjärvemme kiertämiseen. Jälkimainingit ovat tietääkseni olleet pelkästään positiivisia. Sitten tutustuttiin myös Saaristomeren kansallispuistoon sekä käytiin kesäpäivillä Laukaalla.

On puuhailtu myös talkootilaisuuksissa, niin omissa kuin avustavissakin tarkoituksissa. Tällaiset puuhat merkitsevät ulkoilua ja liikuntaa sekä hyväntahtoista auttavaa toveripiiriä. Ja nyt siis ollaan syksyssä. Logilaiset ovat vaeltaneet suurin ja pienin ryhmin Lappiin. Monet jopa "pois ihmisten ilmoilta" mutta suurin osa kuitenkin Tunturiladun kiehtoviin tapahtumiin.

On ihanaa, kun innostuksen liekki vielä palaa ja retkimahdollisuudet ovat jokaisen ulottuvilla. Ihmettelin vähän sitäkin, että kun Lappiin oikein kunnolla lähdetään niin linja-autoon pitää lastata retkiväen ja -välineiden lisäksi kenttäkeittiö, telttoja, kotapuita, taisi olla rakotulipuitakin. Suurta meininkiä !

Syksyn suuri puheenaihe täällä omassa keskuudessamme on Raakanokan kotakentän ja kammin kohtalo. Tuo alkuvuosien innostava temmellyskenttämme Kurjenrahkan laidassa on menettänyt vuosi vuodelta merkitystään. Monet syyt näyttävät ohjaavan meitä todellisen keskuspaikkamme Koerasaaren suojiin ja ympäristöön. Aika vahvasti näyttää siltä, että kota ja kammi saattavat siirtyä historian lehdille muistorikkaine hetkineen.

Näitä kirjoitteli syksyn ja koko juhlavuotemme huipentumia odotellen ruohonjuuritason tarkkailija **UnnaPentti.**

Tsietsan kuulumisia

Terveiset vuan tieältä Savon muasta
en tällä kertoo kovin pitkälti huosta.
Kevättalvi män hankia hiihellessä,
alku kesä saetta piellessä.
Antoi "vaellustapahtumaan" Esteri vettä korvolla
oli porukoilla olo kuin pirulla orvolla.
Susikyrön talkoisiin kenties
osallistui jokunen naenen ja mies.
Lokakuussa iessä on karpaloretki
eikä mää ennee kun muutama hetki
kun kerhoillan on vuoro
ja sitten on vuorossa tonttujen kuoro.
Vuan taijetaan myö Hesassakkii käävä
jotta ee ilman niitäkään juhlia jiähä.
Toki uudelle vuuelle toimintasuunnitelma tehhään
ei sentään heitettäne pyyhettä kehhään,
vaikka puhheenjohtaja meille vaihtuu uusi
siihen piättyy tiä vuos yheksänkytkuusi.
Reipasta syksyä vuan kaekille
niin "mikolle" kuin "maekille".

Raili

Kavtsin kuulumiset

Kesä on kääntymässä tältä erää syksyn puolelle, mutta ei hätää. Kavtsilaisten kesä on mennyt ennakkosuunnitelmien mukaisesti vesillä meloen, metsissä kulkien ja pyörillä teitä rullaten. Kesän monet retket ovat nyt muistojen kultaisissa kirjoissa, hyvä niin.

Kesäpäivillä Ovtsilaisten vieraina saimme tuntea olevamme tervetulleita. Elinvuosia kertyi varmasti kaikille paikalla olleille lisää – niin hauskoja olivat iltajuhlan sketsit. Kiitos mieliinpainuneista kesäpäivistä ja pehmoisista löylyistä!

Nyt tätä kirjoittaessani, elokuun lopulla, odotan innolla syksyn ruskaretkiä. Meitä on lähdössä aikamoinen "tokka" kavtsilaisia tunturiin. Monet ryhmät ympäri Lappia kiertävät ja kapuavat ja kirmaavat sitten Susikyröön, tunturilatulaisia ystäviä tapaamaan.

Lokakuun puolivälissä lähdemme viikonlopuksi suunnistusharjoituksiin läntiselle Uudellemaalle. Tämä tapahtuma tulee varmasti taas keräämään runsaasti kavtsilaisia metsään, rasteille ja poluille.

Sitten koittaakin marraskuu ja tämän vuoden yksi ehdottomista kohokohdista, Tunturiladun 50-vuotisjhlat. Tapaamisiin!

Martti

Ovtsin kuulumisia

Kesäpäivät Laukaan Multamäen leirikeskuksessa ovat onnellisesti takanapäin. Kiitos kaikille läsnäolleille niiden läpiviemisessä. Päivistä kerrotaan muualla tässä lehdessä.

Toinen suuri helpotus on se, että Haristuvalle ja kodalle on saatu talkoolaisten toimesta katto, joten enää ei tarvitse valvoa pressujen pysymistä katolla sateen aikana eikä sen jälkeen. Sisätyöt voidaan tehdä nyt suojatussa tilassa. Talkoot jatkuvat siten, että tavoitteena on saada tupa niin valmiiksi, että pikkujoulu voidaan viettää siellä.

Syksyllä alkavat kerhoillat seuraavin ohjelmin:

7.10. Sähköiset ilmiöt ihmisessä

21.10. Tunturiladun edustaja kertoo yhdistyksen historiasta, toiminnan periaatteista ym.

4.11. syysvuosikokous

24.11. Pikkujoulu Haristuvalla

Joulukuussa järjestöjen Joulumessuilla myymme perinteisesti kaarnikkamehua ym. itsevalmistamiamme tuotteita.

Susiaisiin osallistuimme suurella joukolla samoin kuin Karjalatalolle Helsinkiin. Reipasta juhlavuoden jatkoa kaikille toivottaen

Sakari

Johtokunnan kokouksissa 3 - 8/1996 käsiteltyjä asioita:

* Käsiteltiin juhlavuoden tapahtumia, joista erityisesti 10.9. tapahtuvia huiputuksia.
* Todettiin Suomen Ladun kevätliittokokouksen päätös, että ne jäsenjärjestöt, jotka eivät kuulu keskitettyyn jäsenmaksuun, maksavat 5 mk/jäsen vähemmän jäsenmaksua Suomen Ladulle.
* Päätettiin teettää vanhan mallin mukainen pinssi ja tilattiin yhdistykselle logollista kirjepaperia ja kirjekuoria.
* Valmisteltiin Tunturiladun huomionosoitusjärjestelmä.
* Esitettiin kerhoiltoihin syksyllä 1996 teemaksi Tunturiladun historia ja toiminta.
* Todettiin, että Satakuntaan on perustettu uusi tunturikerho Geatki. Samalla hyväksyttiin kerhon säännöt.
* Päätettiin järjestää kerhojen toimihenkilöiden koulutustilaisuus vuonna 1997.
* Hankittiin Tunturiladulle Balggis -kirjoja.
* Uusittiin yleisölle jaettava Tunturilatu -esite.
* Päätettiin hankkia yhdistyksen kämpille asianmukaiset ensiapuvälineet.
* Todettiin, että Susikyrön uusi seutukaavaluonnos ei aiheuta yhdistyksen osalta toimenpiteitä.
* Päätettiin, että peräkärrystä maksetaan Tunturiladun tehtävissä 10 p/km. Korvauksia ei makseta osallistumisesta yhdistyksen yleisiin kokouksiin eikä Suomen Ladun leiripäivien yhteydessä pidettyihin kokouksiin.

Marita

† Jorma Rautjärvi on poissa

Yllättävä suruviesti kertoi, että tunturilatulaisten suuresti arvostama kokki Jorma kuoli kotonaan Pieksämäellä 2.7.1996.

Jorma Fredrik Albinus Rautjärvi oli syntynyt Kouvolassa 2.8.1927 ja jo vauvaiässä muuttanut vanhempiensa mukana Nurmekseen, jossa varttui aikuiseksi.

Koulutukseltaan Jorma oli veturinkuljettaja, työpaikkanaan Nurmes ja myöhemmin Pieksämäki. Jorman äiti, ammattitaitoisena kokkina, oli opettanut ruuanvalmistustaidon lapsilleenkin. Tästä Jorman oppimasta keittotaidosta saatiin nauttia lähes 10 vuoden aikana Tunturiladun järjestämissä rakennus-, ym. talkoissa eri puolilla Lappia.

Jorman ensimmäinen esiintyminen talkoolaisten kokkina oli kesällä 1982, kun rakennettiin Susi-Kiisan kämppää. Talkooväkeä oli enimmillään yli 60 henkilöä ja lähin elintarvikekauppa 56 km:n päässä. Erämaahan rakennettaessa on huollossakin omat vaikeutensa, mutta kokki Jorma selvisi niistä koetulla rutiinillaan. Maukkaat ja riittävät ruuat pitivät talkoolaisten työkunnon yllä ja henkisenä huoltona kokin hauskat jutut loivat leppoisan mielialan. Näin tapahtui kaikissa tulevissakin talkoissa.

Jokaiselle talkoolaiselle Jorma oli varannut autonsa takalaatikon täyteen varamuonaa, muka yllättäviä tilanteita varten, mutta todellisuudessa ne olivat hänen lahjansa talkoolaisten yhteismuonitukseen.

Jorman piti tulla kokiksi Tunturiladun järjestämiin Suomen Ladun erävaelluskilpailuihin syksyllä 1994, mutta häntä kohdannut tapaturma sen esti. Kuluvan syksyn 50-juhlasusiaisten talkooviikkolaisten kokiksi Jorma oli lupautunut ja paneutunut tehtävän suunnitteluun. Vielä puolen päivän aikana 2.7. oli näistä kokin tehtävistä puhelimitse keskusteltu. Puhelun päätyttyä Jorma oli mennyt jatkamaan keskeytynyttä ruokauntaan, jonka aikana hänen elämänlankansa katkesi.

Eläkkeelle jäätyään Jorma viihtyi Pieksämäellä, mutta ei unohtanut entistä kotiseutuaan Nurmesta. Siellä olivat lähisukulaiset, lapsuus- ja nuoruusajan ystävät, kesäiset marjamaat, sekä Pielisen kalaisat vedet. Sinne Jorma palasi aina muistoissaan. Sinne Pielisen Kynsiniemen kärkeen, veli Raimon kalamökille, mistä avautui jylhän kaunis näköala Pieliselle.

Jorma Rautjärvi kokkina Susi-Kiisan saunan rakennustalkoissa kesällä 1984. Keittiöapulaisena Sanni Paavilainen.

Heinäkuun 20 päivänä 1996 Jorma siunattiin haudanlepoon Nurmeksen seurakunnan siunauskappelissa, suuren saattojoukon läsnäollessa. Siunauksen toimitti Nurmeksen seurakunnan kirkkoherra.

Siunauksen jälkeen Jorman arkku peittyi omaisten, ystävien, Tunturiladun, tunturikerho Njealljen ja muiden eri järjestöjen kukkalaitteista ja seppeleistä. Harrastunnelmaisen siunaustilaisuuden jälkeen Jorma saatettiin siunauskappelin läheisyydessä olevaan sukuhautaan.

Muistotilaisuuteen kokoonnuttiin Nurmeksen seurakunnan toimintakeskukseen. Kirkkoherra piti aluksi hartaustilaisuuden, jonka jälkeen luettiin Jorman muistolle omistetut adressit. Adressein osanottaneiden määrä oli huomattavan suuri.

Vapaan sanan aikana käytetyissä puheenvuoroissa muisteltiin Jorma aina hyväntuulisena leikinlaskijana ja hauskojen juttujen kertojana, mutta saattoi tarvittaessa, kantaa ottavasti, osallistua keskusteluihin vakavissakin asioissa. Tunturiladun edustaja Raimo Niklander kertoi kokki Jorman elämäntyöstä Tunturiladun toiminnoissa.

Meille tunturilatulaisille jäi mieluisat muistot keskuudessamme eläneestä ja velvollisuudentuntoisesti toimineesta, aina iloisesta Jormasta. Jorman kuolinilmoituksesta jäi mieleen runoilijan säe:

"Muistot elävät hymyssä, naurussa suun, ne keikkuvat oksilla pihapuun ja lapsuuden kodin luona, milloin täällä, milloin tuolla."

Pekka Huttunen

Tunturilatu-lehti/ keskustelua retkeilijän maksuista

Tunturilatu-lehden numerossa 2/1996 oli otsikoitu *Juhana Hämeen* kirjoitus *"Kannatan retkeilyalueiden huoltomaksua"*. Haluan tuoda kaikkien retkeilijöiden tietoon joitakin taustatietoja Suomen Ladun viimeaikaisista havainnoista. Suomen Ladun edustajana Metsähallituksen yhteiskunnallisia palveluja vuoden ajan pohtineessa työryhmässä toimi projektisihteeri *Aila Kinnunen*, joka ansiokkaasti puolusti retkeilijöiden asemaa mietintöä valmistellessa. Tästä kerrotaan lähemmin hänen laatimassaan raportissa *(Latu ja Polku 5/96)*.

Päätuloksena voidaan pitää sitä, ettei jokamiehenoikeudella liikkumisesta tai leiriytymisestä peritä lähitulevaisuudessa maksuja, ei edes vapaaehtoisia. Aivan viime vaiheissa työryhmän esitykseen saatiin lisäys: *"...vapaaehtoisten maksujen kerääminen luonnon virkistyskäyttäjiltä tulisi mahdolliseksi silloin, kun käyttäjä aiheuttaa välittömiä huolto- (esim. polttopuu- tai jätehuolto) ja ylläpitokustannuksia pysyvissä palvelurakenteissa tai kohteissa (esim. autiotuvan)..."* (kursivointi kirjoittajan)

Ellei tätä täsmennystä olisi tehty, olisiko pitkospuita myöten kulkemisesta voitu vaatia maksu? Entä taukopaikan käytöstä? Työryhmässä keskusteltiin myös vilkkaasti ulkoilun palveluvarustuksen kaupallisesta käytöstä. Katsottaisiinko latuyhdistyksen toiminta kaupalliseksi, jos jostain liikuntatempauksesta tulee tuottoa? Ja tämä tuotto käytetään varainhankintana muun toiminnan rahoittamiseen, esimerkiksi lasten hiihtokouluihin?

Siksi kannatimme tulkintaa, ettei määräävää ole kuka ryhmän (kaupallisen tai ei-kaupallisen) kokoaa tai millä perusteilla luonnossa liikutaan, vaan se millaisia seuraamuksia siitä on. Eli kun yllämainittuja välittömiä kuluja syntyy, vapaaehtoinen maksu voidaan periä kulujen kattamiseksi. Muita vapaaehtoisiakaan maksuja emme kannattaneet, ettei syntyisi "pahaa tapaa" periä maksuja asiasta kuin asiasta.

Keskeisenä perustana Suomen Ladun toiminnassa ovat olleet retkeilyn ja luonnossa kulkemisen myönteiset terveysvaikutukset sekä erityisesti sen edullisuus moniin "hallihankkeisiin" verrattuna. Ympäristöministeriön tekemän tutkimuksen mukaan yksi uimahallin käyttökerta maksaa 30 mk/hlö ja kuntopolun vastaavasti vain 0,10 mk. Molemmat ovat kansalaisille hyväksi. Miksi emme siis kannattaisi edelleen luontoliikunnan mahdollisuuksien lisäämistä?

Toisena perusteena on ollut se, että jätehuollosta esitetyllä vapaaehtoisella maksulla ikäänkuin annetaan retkeilijälle malli, että jätteet on vietävä aina jätesäiliöön. Aletaanko silloin säiliöitä vaatia kaikille nuotiopaikoille? Eikö parempi malli olisi edelleen se, että retkeilijä tuo itse roskat pois.

Helsingissä, 2.7.1996

Tuomo Jantunen
Toiminnanjohtaja
Suomen Latu ry

"NOSTALGIANURKKA"

Tunturilatu tayttää pian 50 vuotta. Puolen vuosisadan aikana harrastuksemme parissa on tapahtunut monenlaista kehitystä. Vähiten eivät varmastikaan ole muuttuneet retkeilyvälineet, kuten rinkat, teltat, makuupussit, kartat, keittimet, retkiruoat ym kaikki se, mikä onnistuneen retken tekemiseksi oli tärkeää niin yhdistyksemme alkuaikoina kuin on yhä tänäänkin. Siitä, kuinka esim. 40- ja 50-luvuilla retkeiltiin, meillä nuoremmilla on vain kalpea aavistus, jonka retkikirjojen kautta ja kokeneempien vaeltajien kertomana olemme kuulleet.

Havaintoaineistoa olemme päässeet ihailemaan perin harvoin. Nyt, kun tunturiretkeilyn uraauurtava järjestömme juhlii puolivuosisataista olemassaoloaan, tarjoutuu meille latulaisille mahdollisuus kurkistaa menneeseen. Niinpä järjestämme Tunturiladun 50-vuotisjuhlan yhteydessä "NOSTALGIANURKAN". Siispä, mikäli sinulla on vanhoja tunturiretkeilyyn liittyviä esineitä, jotka ovat olleet käytössä menneinä vuosikymmeninä, tuo ne mukanasi Karjalatalolle 9.11. Näistä vanhoista muistorikkaista esineistä riittää varmasti kerrottavaa ja muistelemista kaikille juhlavieraille.

"NOSTALGIANURKKAAN" voi tuoda retkeilyyn liittyviä esineitä kuten keittimiä, karttoja, rinkkoja, kompasseja, ym. aikoinaan vaeltajalle tärkeitä kapineita. Olisi tietenkin mukava, jos jostain löytyisi esim. vanhoja retkiruokapakkauksia tai vaikkapa vanha ruokalista, joka voisi kertoa, kuinka tunturelden taivaltaja ravitsi itsensä ennen nykyisin käytössä olevia retkiherkkuja. "Nostalgiaesineiden" kirjo on varmasti laaja, sillä retkillä tarvitaan monenlaisia tärkeitä eineitä. Tuo siis vanha retkikamppeesi myös juhlimaan Karjalatalolle. Ilmoita kuitenkin siitä minulle etukäteen, jotta voin varata esineille sopivan tilan näyttelypaikaltamme.

Terveisin
Jorma Alapuranen
pk. 09-5120378

Harrastusnäyttely

Tunturiladun 50-vuotisjuhlan yhteydessä 9.11.1996 pidetään tunturilatulaisten harrastusnäyttely. Näyttelyn pitopaikka on samoissa tiloissa kuin itse 50-vuotisjuhla eli ravintola Kareliassa, Käpylänkuja 1, Helsinki.

Näyttelyyn voivat tuoda harrastuksiinsa liittyviä esineitä halukkaat tunturilatulaiset. Näyttelytila sallii mm. käsitöiden, valokuvien, maalausten, ompelutöiden yms. esillepanon. Ilahduttavan runsaasti ovatkin yhdistyksemme jäsenet ilmoittaneet halukkuutensa näyttää meille muillekin kaikkea sitä, mitä harrastus voi pitää sisällään. Mukaan on tulossa mm. maalauksia, taoksia, puutöitä, käsitöitä, valokuvia, olkitöitä ym. Niin kuin arvata saattaa, ovat ahkerat latulaiset ehtineet harrastaa vapaa-aikanaan monenlaista kädentaitoa.

Varmasti löytyy yhäkin joukostamme sellaisia kairankiertäjiä, jotka eivät ole ehtineet näyttelyyn ilmoittautua. Vielä on siihen kuitenkin mahdollisuus. Tilajärjestelyjen takia toivon, että saisin mahdollisimman pian tiedon, minkälaisesta harrastuksesta on kysymys ja mitä esineitä on tarkoitus tuoda näyttelyssä esille.

Lisätietoja näyttelystä saa minulta iltaisin p. 09-5120378. Mikäli et tavoita minua, voit tiedustella asiaa myös juhlatoimikunnan muilta jäseniltä. Yhteystiedot löytyvät toisaalta tässä lehdessä.

Terveisin
Jorma Alapuranen

Ja minusta tuli tunturilatulainen...

Elettiin talvea -50 ja silmiini sattui ilmoitus hiihtokurssista Kilpisjärvellä. Siispä koulunkäynnin lopettaneena ja sotaväkeä odotellessa sinne, olinhan jo Suomen Ladun jäsenkin.

Matka kesti, niinkuin siihen aikaan meni, ensin puolitoista päivää Helsingin kautta Kemiin, sitten pienellä linja-autolla Kilpisjärvelle. Välillä tosin yövyttiin Karesuvannossa.

Kyllä se oli komia näky, tuo Kilpisjärven laakso, kun se Muotkavaaralta meille paljastui. Samalla osoittautui perättömäksi se väite että "kun ne Sakut lähtivät, ei jäänyt kiveä kiven päälle..."

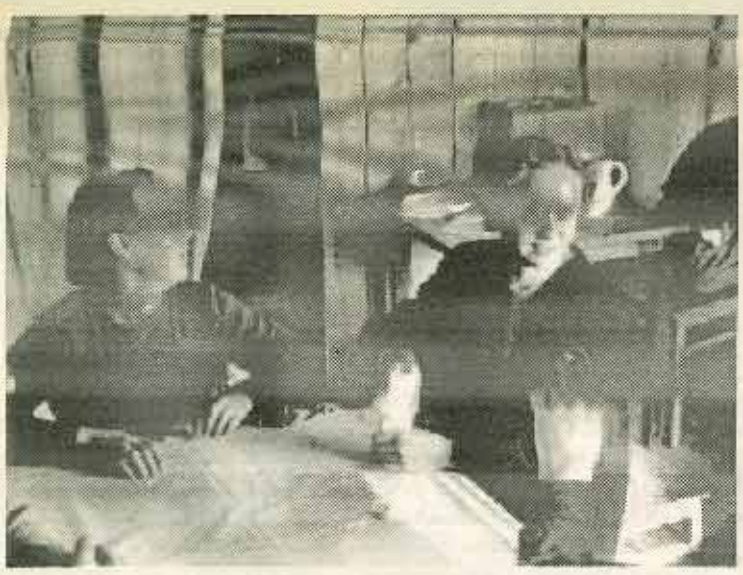
Oli siellä ainaskin monta tunturia tallella, asumuksia vähän heikommin. Linja-autollinen hiihtäjiä hajoitettiin retkeilymajaan, Wiikille, jopa tullille joutui kolme Imatran poikaa. Minä pääsin kahden pieksämäkeläisen kaverin kanssa Tievaltion talon vintille...

Hiihtokurssilaisia Tuipalin rinteellä talvella 1950.

Mehän vielä iltamissa kiipeämään Saanalle. Käytiin tosin vain paljakan rajassa. Sitten paluumatkalla saimme älynväläyksen oikaista viistorinnettä majapaikallemme, ja takerruimme pahasti sodan jättämiin piikkilankaesteisiin. Kyselivät että "...ettepä putkiminoja nähneet...". Seuraavana päivänä sitten valloitettiin Saanan huippu, ja oltiin Jaska Leppäluodon, kurssin vetäjän ja TL:n silloisen sihteerin, laskettelukoulussa.

Tuli tutuksi ja realisoitui jos on "yläsuksen johto holtiton" ja miten "aurataan, sillä toppaa se varmasti vaan". Tällaisia lauluja lauleltiin iltaisin, muun viihteen ohessa. Minulle jäi vähän epäselväksi, mikähän se oli oikein se PETISUDEN tehtävä ja rooli?

Tunnistaako joku oikealla korttipakkaa sekoittavan hyväntekijäni?

Joka tapauksessa yksi meistä sellaisen henkilökohtaisesti uusista tulokkkaista valitsi. Ja sitten alkoi kiertää juttu, että Metsälän Yrjö voisi ottaa muutaman mukaansa ja Haltialle...

Sepä otti tulta kiehiseen.

Oli tosin eräs pieni este. Minulla ei nimittäin ollut makuupussia mukanani, en tainnut edes omistaa sellaista, ainakaan oikeata untuvapussia. Voi mikä suru ja harmi, todellinen pettymys. Mutta sitten tapahtui todellinen ihme. Eräs neitonen joukostamme, nimitän Häntä aina nimellä Kaukainen Ystävä ja kirjoitan nimen aina isoilla kirjaimilla, tarjoutui lainaamaan minulle oman US Army makuupussinsa, sillä ehdolla että en nuku siellä hiihtokengät jalassa. Se oli todellista onnea...

Ja miten minä sen maksoin, olen häpeissäni, todella lyöty. En nimittäin pysty muistamaan tämän hyväntekijäni nimeä, en sitten millään. Hän sekoittaa oheisessa kuvassa korttipakkaa. Niin että jos joku teistä vanhemmista Tunturilatulaisista vaikkapa tuntisi Hänet ja pelastaisi minut... (puh. 05-47 62004).

Mutta Haltialle vain lähdettiin, aamulla hämärissä, meitä oli yhdeksän retkeläistä, lisäksi rajavartioston silloinen vartion päällikkö ja kaksi rajajääkäriä, lyhyet ja pitkät aseet mukana.

Oli varmaan siihen aikaan, kun ei vielä eletty NATON päiviä, aika hyvät naapurivälit. Osastomme koukkasi näet reippaasti Sarkin tuvan, nk. Norjan rajan kautta.

Ehkäpä rajojen ylityksistä oli jo silloin noussut jonkinlaista haloota, Yrjön oli näet vietävä uusi vieraskirja Haltin Suomen puoleiselle huipulle, tämä oli tehtävämme.

Haltialla käytiin siihen aikaan tavallisimmin kolmessa päivässä, yöpyen välillä kahdesti Joggasjavrrin kämpässä, siinä kummitusmajassa. Eihän siitä ollut kuin muutamia vuosia, kun Norjan pakolaiset söivät siellä kuollutta ihmistä nälkäänsä, paetessaan Finnmarkista Ruotsiin. Vaan kyllä Andres antoi meidän ainakin nukkua.

Toisena yönä varsinkin uni maittoi, jouduimme nimittäin sellaiseen myräkkään, ettei vanhan vieraskirjan siirto Haltille onnistunut lainkaan, hyvä että Suomen puoleinen huippu onnistuttiin löytämään, vaikka oli sellainen opaskin. Ja yöpaikalle tultiin takaisin vasta kohta puolilta öin. Meitä olikin sitten yöpyjiä yhteensä 15 kpl jakamassa Joggasjavrrin kämpän lattiatilaa.

Ilta oli myös pitkällä, kun seuraavana päivänä lasketimme Saanan latua retkeilymajan pihaan. Siinä laskussa minä kyllä hyödyin teräskanttisuksistani ja Jaskan opetuksista. Tämä Haltian käynti oli tietysti meille retkeläisille koko kurssin huipentuma, jopa niin, että muutamat miespuoliset kumppanit eivät loppuviikon aikana suksia jalkaansa panneet. Ilmoittipa yksikin kaveri sieltä pääkaupunkiseudulta vapaa-aikoinaan asettuvansa aina huolellisesti selin pohjoiseen. No, puheet on puheita, seuraavana keväänä hän oli jo junassa matkaamassa Kemin latvoille karhun kaatoon. Olivat ostaneet kierroksen. Kuitenkin, loppupäivinä hiihtojoukot olivat kovin naisellisia.

Mutta kyllä tällaisessa joukossa on kelvannut hiihdellä, jo ainakin.

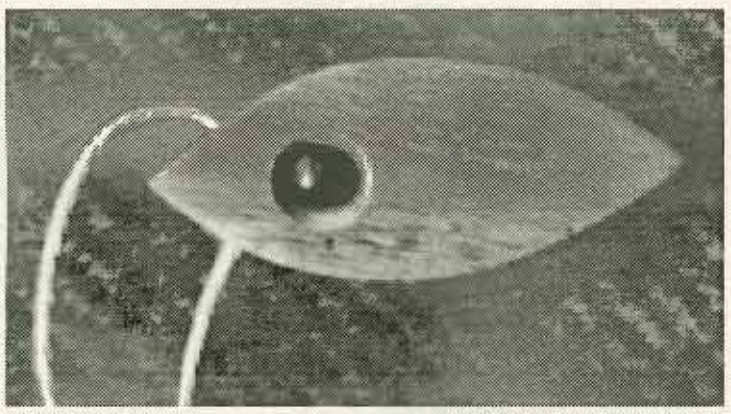
Ja tositarkoituksella

Eero Melto,
ikäsusi Imatralta.

"Metson silmä"

Johtokunta kehotti jo ajoissa syksyllä 1995 ovtsilaisia miettimään kesäpäivätunnusta. Olihan tulossa Tunturiladun 50-vuotisjuhlatapahtuma ja Ovtsin 20-vuotisjuhla. Railin suunnittelema "Metson silmä" hyväksyttiin yksimielisesti. Siinä kelohongan kappale ilmentää Lappia ja kivi kuoppineen kelopalan pinnassa Ovtsin tunnuksen metson silmää. Kelopintaa toivat Lapista Aila, Seija ja Unski. Puutyön teki tietysti Lasse ammattitaidollaan.

Kivistä mainittakoon, että kaivaessamme Haristuvan pilarikuoppia joissakin kohdissa jopa lähes miehen syvyisiksi tarkastelimme samalla, josko löytyisi sopivia silmäkiviä". Kivienhän täytyy olla riittävän kovia, jotta niihin saaduan kiilto.

Kivi kuoppineen kelopalan pinnassa ilmentää Ovtsin tunnusta metson silmää.

Saaliina oli epidotiittia ja jaspisbreksiaa. Muita tunnuksessa käytettyjä kiviä olivat jaspis, aventuuri, sodaliitti, unakiitti ja spektroliitti. Jokainen kivi on yksilöllisesti tehty siten, että sahauksen jälkeen se on kiinnitetty liimalla ruuvin päähän ja sitten muotoiltu, hiottu ja kiilloitettu.

Sakari suoritti kivitouhun. Tämän jälkeen Lasse hankki peuran nahkaa ja leikkasi nauhat. Loppukokoonpanon tekivät Sirkka ja Aku. Lopuksi Unski taiteili tekstin tunnuksen taakse. Tuotos on siis syntynyt yhteistyön tuloksena.

Sakari Jarva

Kiitos naalitiedoista

Viime lehdessä jäseniä pyydettiin lähettämään vanhoja naalitietojaan. Ainoastaan kolme jäsentä lähetti havaintonsa, joista yksi koski kahta kesähavaintoa Utsjoella, toinen oli maaliskuun havainto Susi-Kiisan tuntumasta ja kolmas koski koski emoa ja pentua Utsjoen Linkinjoen varrelta viime kesältä.

Olen toimittanut havainnot WWF:n naalityöryhmälle. Jos havaintoja vielä löytyy, niin lähettäkää allekirjoittaneelle, joka lupaa toimittaa ne naalien suojelijoille.

Antti Karlin

Juhla vuoden kuksa

Tunturiladun juhlavuoden esineeksi on valittu pieni kuksa, johon on poltettu teksti: Tunturilatu 50 v 1996.

Kuksaa tullaan myymään jäsenille kaikissa TL:n tilaisuuksissa ja kerhot voivat tilata niitä suuremman erän kerrallaan. Yksittäisiä kuksia ei lähetetä postitse. Kuksan hinta on **70 mk/kpl**.

Lisäksi löytyy "Perustietoja retkeilijöille"-kansioita, hintaan 70 mk. Myytävänä on myös Tunturiladun merkkejä á 10 mk, Balggis-kirjoja á 10 mk ja pinssejä á 10 mk.

Tilaukset os. Terttu Hokkanen, Keskussairaalantie 15 B 13, 40600 Jyväskylä.

JOHTOKUNTA

JAM-JAMIN KANSSA

Elettiin 1950 luvun alkua. Pääsiäisen alusaikaa. Leipäpuustaan aikaisemmin irronneet retkikumppanimme, vetäjämme JAM-JAM Lampén, Marjatta Havupuu, Chia Öhman ja Jaakko Auterinen olivat sujuttaneet tunturiin jo muutaman hiihtopäivän etuajalla perässä tulijoihin nähden. Me pitempään sidotut, Risto Vihtijoki ja kirjoittaja, saavuimme vasta Pääsiäisviikon nimiin yöbussilla silloiselle Virkamiesten majalle Laanilaan. Vapaita petejä ei ollut. Muutamaksi tunniksi saimme kuitenkin oikaista lattialle, katon alle ja lämpimään.

Päivän vaaletessa könysimme lautakankeina pystyyn ja samantien vetrestymään suksille. Ne olivat uutukaiset, oikean puusuksisepän tekemät. Kaksi ja puoli metriä oli pituutta, reilun leveät ja viimeisen villityksen mukaan teräsreunoitetutkin. Muut varusteet olivat puhtaammin erähenkiset: jo aamuyöllä kokeiltu porontalja maavarana, ylijäämävaraston makuupussi pintalämmikkeenä. Urhoaikojen pakki ja kenttäpullo sekä itsekaiverrettu kuksa ja rintamapuukko oli varattu tarkkaan suunniteltujen ja mitoitettujen repun antimien keventämiseen. Varavaatteetkin löytyivät. Tienviittana meillä oli avuton taloudellinen kartta. Sen täsmennyksenä ja tosiasiassa parannuksena oli harrastajan tekemä, sinikopioitu karttaluonnos, vain harvoille uskottu. Siihen nojaten oli yhteisissä palavereissa retkisuunnitelma hahmoteltu ja tapaamispaikasta sovittu: Muorravaarakan kämppä.

Vauhdilla Luirolle

Ensi etappimme oli Lankojärvi, päivän tavoite Luiro. Meno oli sen mukaista. Lähtömaisemien hiihdetyillä laduilla emme ehtineet Kaunispäätä katsella eikä Rumakurua ihmetellä. Ne olivat tuttuja jo vuosikymmenen takaa, entisen aseveljen jahdista. Hikihuuruun sumenivat myös Ahopää, Rautu ja Kuttura. Ajateltu Kiilopään kurkistus oikean olan yli takaviistoon unohtui tykkänään. Hyvä oli, kun muutaman jaloista lentoon ryöpsähtävän riekon lähdön havaitsimme. Välimatkan tiehen etääntyessä latu alkoi heiketä. Pian se oli vain ladun tapainen, tuiskulumella lakaistu. Uskoimme sen tavoittelemiemme tekemäksi. Alettiin olla melkein kuin partiossa.

Rautulammella oli tulisteltu. Nuotion pohja oli jäähtynyt, vaikka vielä musta. Emme ehtineet siihen eloa virittämään. Pian alkanut loivakka veti vauhdilla Lankojärveä kohti. Siellä hetken huokaisimme. Raoteltiin reilusti parikymmenkiloisia reppujammekin ja haukattiin. Näkyvistä jäljistä päättelimme yhä oikealla ajolla olevamme. Järven jäällä suksen merkit kuitenkin katosivat. Tuuli ja tuiskulumi oli lakaissut ne piiloonsa.

Ukselmapään kuulu pahta oli nyt harvinaisen komea. Suopeat tuulet olivat kasvattaneet jyrkänteen reunaan monimetrisen lumikertymän.

Rannan kiertokaan ei antanut vainua. Isommin harkitsematta otimme Lankojärven pohjoispäästä helpoimmalta tuntuvan suunnan kerojen välisiä outamaita Luirolle. Päämäärämme oli kuulu Raappanan kämppä järven pohjoisreunalla. Takaa-ajettavamme olivat suunnitelleet öitsimistä etelärannan hatarassa ladossa. Pian ilmeni, että sopulipolun valinta oli vähemmän viisas. Ehtoopäivän kokemuksilla se vahvistui pöljän puuhaksi. Lupukan länsipuolen painanteissa tarpoessamme alkoi näkyvyyden peittävä lumisade. Matalissa koivikoissa kahlasimme uppolumessa. Eräsuksemmekin vajosivat polvisyvyydelle joka askeleella. Hiki valui virtanaan nokista noruen ja alkoi syödä voimia kiristyvällä tahdilla. Saimme nauttia reilun annoksen alkuvauhdin tarjoamaa eräretken tuskaa. Nyt junnasimme hitaasti, lyhyin vaihdoin latua ikuisuudelta tuntuvan ajan.

Lopulta marastoinen maa alkoi kohota selkosen tuntuiseksi. Vähäisiä männynkäkkyröitä tuli vastaan, sitten muutama runkopuun tapainenkin. Arvelimme olevamme nousussa Vasanluomapään ja Joukhaispään väliseen satulaan. Taivaan valuttama lumiharso vetäytyi lopulta syrjään. Arvio osui, harjanteelta eteemme avautui Luiron laakea. Silloin Risto tunnusti, että hänellä tuntui jalka paleltuneen. Pysähdyimme tarkistamaan. Kylmä se jalka oli, väriltään kuitenkin pikemmin punainen kuin sininen. Ei siis pahemmin jäätynyt, päättelimme. Istuimme suksille vierekkäin kuin keväinen varisparvi lepäämään. Nelikätisesti lämmitimme paljasta jalkaa pitkän tovin. Eloa tuntui löytyvän. Kun veri kiersi, jalka verhottiin; yritetään jatkaa, oli päätös. Laduntekovuorot lopetettiin, nyt oli pääasia kämpälle pääsy.

Ken kiertää vastapäivään

Tulimme kömmänälle illan jo syvästi sinistyessä. Kulkuaukko painui maahan kuin upotettuun korsuun muinoin. Ovea aukaistaessa vastaan tulvahti yllättäen lämpö. Pöydällä vähäinen tuikku antoi punertavaa valoa muuten mustaan tilaan. Siellä oli mies. Tervehdimme, kysyen yösijaa. "Siinä on" vastattiin kädellä pimeään päin heilauttaen. Muuta ei sitten puhuttukaan. Umpiväsyneinä me sammuimme laverille murkinoimatta. Riston jalka sentään käärittiin kuivaan villaiseen.

Herätessämme kämppä oli hiljainen. Piisissä paloi tuli, sytyttäjää ei näkynyt eikä kuulunut. Latasimme päivän polttoaineet, kirjoitimme pienen lapun pöydälle kiitokseksi ja seuraavan tavoitteemme vihjeeksi. Siitä nousimme reppuinemme suksille jatkamaan taivalta Muorravaarakan suuntaan. Sokostin rinteitä vastamäkeen suksittaessa arvuuttelimme olisikohan hiljainen luvan antaja, jonka muotoakaan emme oikein tiedostaneet, ollut Aaro itse. Tietämättä on tänäkin päivänä.

Upea sää, sininen taivas ja kantava hanki houkutteli huiputukseen. Kiipesimme reppuinemme Sokostin korkeimmalle laelle ihailemaan Lapin laajaa maata. Näkymät palkitsivat vaivan anteliaasti. Usea suksipari näytti kiertäneen huipun kivikasaa vastapäivään. Olimme tavoittaneet varman merkin. Oikea jotos oli taas löytynyt. JAM-JAM ei koskaan jättänyt tätä taikaa tekemättä ja teettämättä, päättelimme. Tapa ei siihen aikaan ollut niin yleinen kuin myöhemmin.

Huipulta yleissuuntamme otettiin nyt melkein poikittain eiliseen, lähes koillisen kulmalle. Apunamme oli pitkä, pitkä mutta loiva liu-uttelukulma Sollainpään suuntaan, mutta kuruun painumatta. Tunturin sivuitse hiihtelimme vastapuoleisella käyrällä pitkään, kunnes tuntui olevan aika harjanteelle nousuun ja yli kiipeämiseen. Laelta näkyi Muorran vuoma. Saimme taas nauttia hilpeästä myötämaan menosta. Imatralaisten kämppä löytyi juuri sieltä, mistä pitikin. Sisällä oli yhä lämmintä ja tavaroita paljon kertomassa, että asuttu oli. Näkyi myös, että päiväretkelle lähtö oli pannut jollekin kiireeksi. Me puolestamme panimme ansaitusti elvyttäväksi levoksi.

Aurinko oli painumassa kun heräsimme. Ulkoasioilla kuului ääniä, suksen suihketta, kohti tulevaa. Jäimme ovelle kurkkimaan. Kohta työntyi näkyviin tuttu tavaramerkki. JAM-JAMin juhlava lippalakki erottui etäältä jykevän tasaiseen tahtiin lykkivän miehen kruununa. Perässä tulivat muut, Chia paidanhihat yhä käärittynä, Marjatta "Hei, nuo ovat tulleet" tervehtivänä ja jäyhän hiljainen Jaska letkan hännän vartijana. Tapaaminen oli riemukas. Kaikki, tai ainakin melkein, puhuivat yhteen ääneen. Kärkipartio kertoi tulotiestään Tuiskupäitä pitkin. Latua auranneet olivat hekin. Myös takaa-ajajat valottivat kahluunsa vaiheita ja vika uskomuksiaan jäljillä olosta. Yhteinen ateria oli kuin juhlapäivällinen. Räiskäletaikina vain kävi vähiin, kysyntää riitti. Sananvaihto Anterin eilisestä valtauksesta oli vekkulia kuullosteltavaa. Tänään oli käyty oikeallakin!

Kuikkapäältä Susipesään

Seuraavaksi ohjelmaksi oli valittu Kuikkapään valloitus. Kirkas yö ja päivän koitto vetivät varhaiseen lähtöön. Oli aihetta varmistaa kelin kesto. Hankiaisella oli kevyt tedetä, mutta korkealle nouseva aurinko saattoi tahmata liu-un iltapuolella päivää. Kevyt päiväretkivarustus tuntui nyt hartioiden helpotukselta, jolle osasimme antaa arvoa. JAM-JAM asettui letkan keulaan. Hän takasi tasaisen tahdin, Tahkon tapaan: matka ei tapa, vauhti sen tekee. Hän oli myös tehnyt illalla reittiselvityksen ja valinnat yhdessä muiden paitsi varhain simahtaneiden tulijoiden kanssa.

Kireä yöpakkanen oli huurtanut eilisen iltapäivän auringossa lämmenneet risujen oksat juhla-asuun. Hanki kimmelsi vasta nousseen päivän valossa miljoonin timantein. Vakaasti, turhia kiirehtimättä etenimme pääosin korkeuskäyrillä kierrätellen tavoitettamme kohti. Matkaa kertyi, mutta nautimme näkymistä aivan toisin kuin valuvan hien ja höyryn samentamista maisemista. Likistystäkin toki riitti. Ilman sitä tuskin kukaan on Kuikkapään omintakeista kupuraa valloittanut. Emme mekään.

Arvoistansa se oli. Rajavyöhykkeen maisemat olivat salaperäisinä jalkaimme juuressa, melkein. Silmä kantoi kauas punaisen hämärän maahan, mitään paljastamatta. Vain tunturimaiseman suurenmoinen koskemattomuus metsäisine painanteineen avautui ihailtavaksemme. Kumman hiljaisina sitä kunnioitimme. Jokainen mielessämme siunasimme rajan olemassaoloa. Sen tällä puolen oli vapaus, kalliilla lunnailla taisteltu ja voitettu. Harras, hiljainen tunnelma säilyi koko paluuhiihtomme ajan aina kämpälle asti.

Seuraava etappimme oli Susipesä, se oikea. Luonteva reittimme kulki Ukselmakurun tietä. Sen viittana näkyi jo kaukaa Ukselmapään kuulu ja upea pahta. Se oli nyt harvinaisen komea. Suopeat tuulet olivat kasvattaneet jyrkänteen reunaan monimetrisen lumikertymän. Se on kuin lohkaistu taikina, arvioi yksi leipojistamme! Meillä oli tämän näkymän onni. Sitä ei kaikille kairain kiertäjille ole koskaan suotu.

Kurun satulasta avautui eteemme uusi maailma, matalampien tunturien loputtomalta näyttävä meri. Siitä erottuivat Ruopimapäiden huiput. Nimensä mukaisesti ne olivat nytkin kuin rokon arpien peittämät. Viuhuvat tuulet olivat ruopineet lumia niiden lailta ja rinteiltäkin. Mustat kivet paistoivat kauas ja terävinä valkoista taustaansa vasten.

Halusimme enemmän. Reput jätettiin kuruun ja vallattiin Ukselmapää. Alas tullessa oli käynnissä pienet kyntöharjoituksetkin, pohjustusta. Edessämme oli hulppea lasku kurujen kuiluun. Eihän se niin kovin jyrkkä ollut, vauhdikas kuitenkin. Menossa otettiin muutama akka, ukkojen otoltakaan ei vältytty. Erään yhteisen ylöskömpiäisen ohessa joku meistä havaitsi liikettä

SAARISELÄLLÄ

Ruopimapään rinteellä. Reilusta välimatkasta huolimatta ei epäilystä kulkijan nimestä syntynyt. Ahma siellä lyllersi. Harvemmin nähty, meille kaikille ensimmäinen kerta, kai ainoakin.

Susipesälle tultaessa saimme havaita, että tupa oli vallattu. Sinne oli asettunut porukkaa, joka oli miehittänyt tiiviisti sekä laverin että sen alustan. Oli helppoa arvata, että emme olleet tervetulleita. Lisäkilometrien metsästäjät koukkasivat Kaarnepäällä, toiset maastotiedustelussa. Illan mittaan kirkastui, että erähenki ei kukkinut sinä yönä Susipesällä, siitä ei ollut hajuakaan. Toverihengen nostattamiseksi tungimme kuitenkin sekaan. Öitsimme kehnosti lattialla oven suussa, useaan kertaan yön mittaan päälle astuttuina. Lämmintä kyllä oli. Varmistihan sitä pienessä kämpässä vähintään neljäkymmentäneljä neliömetriä 37 asteista patteripinta-alaa ja hehkuva piisi lisäksi.

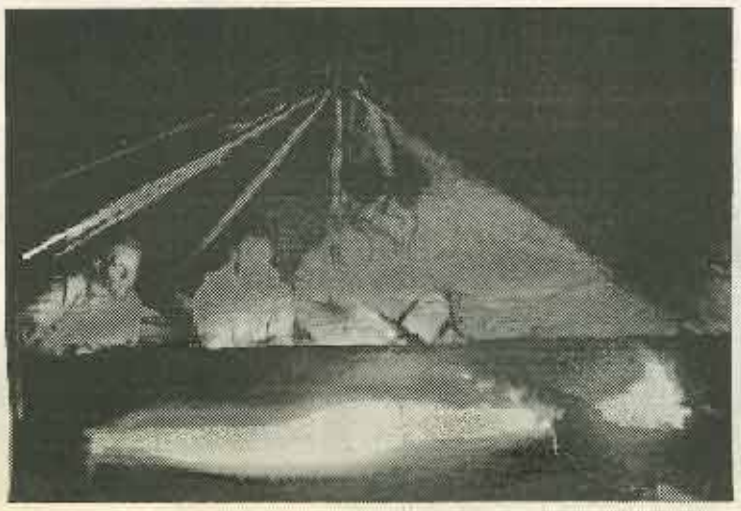
Lumiluolaan

Aamutoimille luistimme suksilla omaan rauhaamme. Eilisen tiedustelun tuloksena JAM-JAM oli havainnut sopivan paksusti kinostuneeksi arvioimansa *törmän*.

Sen tuntumaan rakensimme joutuun hyvän tulisteluasennon laavuineen. Siinä oli hyvä toimittaa päivän lataukset ja muutkin huoltotoimet. Siitä oli helppoa käydä käsiksi myös päivän teemaan, lumiluolien kaivuuseen. Susipesään juuttuneessa massassa emme halunneet toista yötä kitua, mutta vielä ei ollut maantielle kääntymisen pakkoakaan.

JAM-JAM ja Susipesä

Viimeinen yö rakotulilla.

Lumiluolien teko oli hikistä hommaa. Tarkoitukseen varatut välineetkin vihjailivat toivomisen varaan. Liki puoleen päivään me ahkerasti ähelsimme uurastuksessamme. Saimme aikaan pesäluolat kuin törmäpääskyt kesällä. Kussakin oli kaksi nukkumahyllyä, kumpikin sivullaan. Päätä yhdisti pöytätaso, mutta välissä oli syvä kylmän käytävä. Aukon sulkulohkareetkin oli varattu ja ilmanvaihtoreikä sauvalla avattu. Saatoimme siirtää reput majoihimme.

Päivä oli vielä korkealla, oli retkellekin aikaa. Kuivat vaihdettuamme ja murkinoituamme suuntasimme suksemme muutaman kilometrin päässä olleelle Lapin miesten laavulle. Kaksin he siellä vierekkäin nökötttivät, kumpikin koirineen. Tokka poroja kuopi lähellä lunta syötävää etsien. Pieni etääntyminen antoi käskyn koiran toimiin. Järjestys palasi joutuun. Keitettiin kahvit, jutusteltiin. Mukitkin kiersivät, tultiin tutummiksi.

Hiihtomme jatkui Ruopimapäille. Etsiskelimme eilisen keätkin jälkiä, toivossa uusi tapaaminenkin. Turhaa oli, kova hanki oli kätkenyt kulun, tuuli lakaissut vähätkin, jos niitä oli ollutkaan. Huiputimme kuitenkin, kurun vastapäivään kiertäen, uutta tapaamista varmistamaan!

Illan vietimme tulillamme. Yksi vain lähti, oli kai polte riiuureissulle Luirolle! Uusittu tulemme antoi tunnelmaa ja lämpöäkin. Erämaan henki ja lievä lopun haikeuskin sävytti oloamme. Jutusteltiin hiljaisesti, kokemuksia kertaillen, evästeltiin. Kuunneltiin luonnon suurta hiljaisuutta ja nautittiin palavan pihkaisen tuoksusta. Äänekäs rickkuminen oli kaukana asennoltamme, vaikka joskus kuuluikin. Plan ryömimme luoliimme, suljimme aukot ja tiivistimme irtolumella. Sauvan sompa jäi hangen pintaan tuulctusta varmistamaan ja kertomaan, että alla on asukkaita. Lumipöydällä palava kynttilä nosti luolan lämmön pian plussan puolelle, pari, kolme astetta. Ulkopuolella se vajosi yön mittaan miinukselle nollalla lisättynä. Me nukuimme hyvin ja raikkaasti, häiriöttä koko yön.

Paluutielle sonnustauturninen ahdisti. Oli tullut aika suunnata suksemme Peurapäiden ja Lankojärven suuntaan. Tunturissa, erään kuruntapaisen painanteen pohjalla sattui suksihaaveri. Huolimattomassa laskussa yksi suksisepän tekemä osui kiveen. Lyly katkesi runsaan jalan mitan päässä päläksestä, etupuolelta. Pahimpaan varautuneen eli Jaskan repusta löytyi varakärki. Sellainen oli harvinaisuus silloin, yli 40 vuotta sitten. Oli sillä outoa hiihtääkin: puolimetrinen pätkä edessä ja runsas tuplainen takana.

Haikeuden aihe oli toteutunut, joukkomme oli jakaantunut. Enemmän aikaa varanneet olivat ottaneet oman suuntansa. Apuvetäjä oli kai yöllisen tahtinsa omaksunut. Se oli, miten lie ollutkaan, hiukan kiihtynyt. Tauotkin unohtuivat niin, että jonkun kestävyyttä jo koeteltiin. JAM-JAMin tahtia kaiholla kaivattiin.

Viimeisen yömme vietimme Lankojärvellä rakotulilla kirkkaasti loistavien tähtien alla. Tuuli kampesi suuntaansa. Saimme lähtökirvelyt silmiimme. Yksi makuupussikin alkoi kärventyä. Ei tainnut kukaan *meistä oikein* kunnolla nukkua.

Retkemme elämykset olivat niin moninaiset, voimakkaat ja antoisat. Ne voittivat kaikki vastukset ja kulkivat jo kaipuun herättävinä kuvina erämaan öisen rauhan hetkinä. Aamulla kuukkeli toivotti meidät tervetulleeksi uudelleen, yöllä hiiltyneen kirveenvarren nokassa rakopuun päässä!

Teemu Salonen,
ikäsusi

LAPPILAISIA KIRJAILIJOITA INTERNETISSÄ

Uusien viestintämuotojen myötä kirjailijaesittelyjä ja tietysti myös kirjailijoiden tekstejä löytää nykyisin tietokonelukuisina. Lapin maakuntakirjasto Rovaniemellä on perustanut "Lappilaisia kirjailijoita"-palvelimen internetiin. Osoite on pitkä ja mutkikas:http://www.urova.fi/home/roikaup/taide/kirjasto/kirjail/alku.htm. Jos sinulla on tietokoneyhteydet internetiin, kannattaa kokeilla mitä osoitteen takaa löytyy. Lyhyesti voin kertoa, että tällä hetkellä 16 kirjailijaa on esitelty. He ovat Jari Tervo, Jorma Etto, Kirsti Kejonen, Pekka Kejonen, Niilo Rauhala, Nils Aslak Valkeapää, Mirjam Kälkäjä, Esa I. Järvinen, Anna-Liisa Haakana, Pentti Harjumaa, Kirsti Paltto, Pentti Tikkanen, Ritva Kaisa Laitinen, Oiva Arvola, Veikko Haakana ja Elsa Vuontisjärvi. Tornion kaupunginkirjaston www-sivuilta pääsee näkemään, mitä Pohjois-Ruotsin kirjailijat ovat kirjoittaneet, mm. heistä meille tunnetuin Bengt Pohjanen.

Monessa näistä kirjailijaesittelyissä kirjailija itse kertoo kirjoittamisestaan, joten ne ovat siten mielenkiintoisen persoonallisia selontekoja, Niinpä esim. Jari Tervo sanoo, että hänen teoksissaan kerrotaan ihmisistä, jotka arkijärjen perusteella vaikuttavat mahdottomilta, mutta jotka pian paljastuvat mahdollisiksi, jopa todennäköisiksi. - Kirjailijan kotisivulta, josta lähdetään liikkeelle on ao. henkilön valokuva ja linkit hänen tuotantoonsa (kirjaikoni) sekä i: tietoja kirjailijasta. Olen kiinnostunut erityisesti saamelaisesta kirjallisuudesta. Heitä on esittelyssä toistaiseksi vain kaksi, siis tunnetuimmat, Kirsti Paltto ja Nils Aslak Valkeapää. Heidän kirjailijalähtökohtansa ovat hämmästyttävän paljossa samankaltaiset. Molemmat ovat saaneet opettajakoulutuksen (Aillu ei tosin ole koskaan ollut siinä virassa). He aloittivat kirjojen julkaisemisen lähes yhtäaikaisesti. Aillohas julkaisi pamflettinsa "Terveisiä Lapista" vuonna 1971 ja Kirsti Palton (vähän kiukkuisempi) pamfletti "Saamelaiset" ilmestyi v.1973. He molemmat kirjoittivat saamelaisena olemisen vaikeudesta ja olivat huolissaan oman kansansa perinteiden säilymisestä ja erityisesti kielen elinvoimaisuudesta. Paljolti heidän ansiostaan valtakulttuuri on havahtunut huomaamaan tilanteen ja olot ovatkin parantuneet.

Nils Aslak Valkeapää on kansainvälisesti tunnetuimpia taiteilijoita Suomessa. Hänen henkilötietonsa ovat mm. Who's who in Europe-julkaisussa, jossa ei mainita montakaan suomalaista. Jos aikaisemmin ei ole tiennyt hänen monipuolisuudestaan, niin www-sivuilta saa siitä runsaasti tietoa. Hänhän aloitti joiuilla (ensimmäinen levytys on jo vuodelta 1968). Hän kirjoittaa saameksi ja runokirjoja on monta ja niissä hänen oma taidokas kuvituksensa. Suuri saamelainen "kalevala", jolla hän sittemmin voitti Pohjoismaisen kirjallisuuspalkinnon, valmistui vuonna 1988: "Beaivi, ahcazan" - "Aurinko, isäni", jonka Pekka Sammallahti suomensi osittain 1992. 'Joikhaamisen' ja joikuperinteen kehittämisen ja säveltämisen lisäksi hän on pitänyt useita taidenäyttelyitä sekä Suomessa että ulkomailla. Mutta tämäkään ei riitä monipuolisesti lahjakkaalle miehelle. Elokuva kiinnostaa häntä ja hän on ollut tekemässä ja näytellyt saamelaisissa filmeissä, kuten "Ofe-las" -tiennäyttäjä. Niin ajantasainen www-dokumentti on, että siinä mainitaan hänen uusin, vielä julkaisematon runotcoksensa. Aillohasille talvella sattuneesta vakavasta liikenneonnettomuudesta ei kerrota.

Kirsti Paltto on toiminut aktiivisesti saamelaisjärjestöissä. Hän aloitti novellistina: "Soagnu" (kosiomatka) 1971. Muita novellikokoelmia on mm. "Guovtteoaivvat nisu" (kaksipäinen nainen). Hän on kirjoittanut paljon lapsille ja nuorille sekä runokokoelmia. Parhaillaan on menossa pitkä proosa eli romaanitrilogia, jonka kaksi osaa on jo ilmestynyt, myöskin suomeksi, sillä hänen aviomiehensä Eino Kuokkanen on ne kääntänyt suomeksi. Ensin ilmestyi "Voijaa minun poroni" ja kolme vuotta sitten "Juokse nyt, naalinpoika". Nämä romaanit kuvaavat nuoren saamelaispojan varttumista aikuisikään Tenojokivarren kyläyhteisössä perheen sekä sukulais- ja naapuripiirin keskellä. Kerronta on hyvin perinteistä ja tunturimaan jylhän kaunis luonto elää ja vaikuttaa ihmisten elämään ja kohtaloihin, joihin Lapin sota antaa katkeran sivujuonteen. Ne, jotka ovat lukeneet kirjat odottavat tarinan jatkuvan...

Www-sivuilla on tosiaan mielenkiintoista luettavaa Lapin kirjailijoista. Heidän kirjatekstejään ei ole internetiin viety, joten oikea kirja pitää ottaa esille luettavaksi. Voin omasta kokemuksesta suositella esim, Elsa Vuontisjärven Lapin parinsadan vuoden takaiseen asutushistoriaan sukeltavaa romaania "Proksin vainiot". Tuntuu, että kirjan tapahtumat liikkuvat lähellä Susikyrömme asento-kenttää.

Ritvis Loimio

OVTSI JÄRJESTI ENSIMMÄISEN KERRAN KESÄPÄIVÄT

Tunturiladun VIII kesäpäivät vietettiin Laukaassa Multamäen uudehkossa leirikeskuksessa 2-4.8.-96. Kertomus on omistettu kaikille niille, jotka eivät päässeet mukaan ja niille ovtsilaisille, jotka eivät muonituksen tai muun palvelutehtävän vuoksi päässeet näkemään kaikkea.

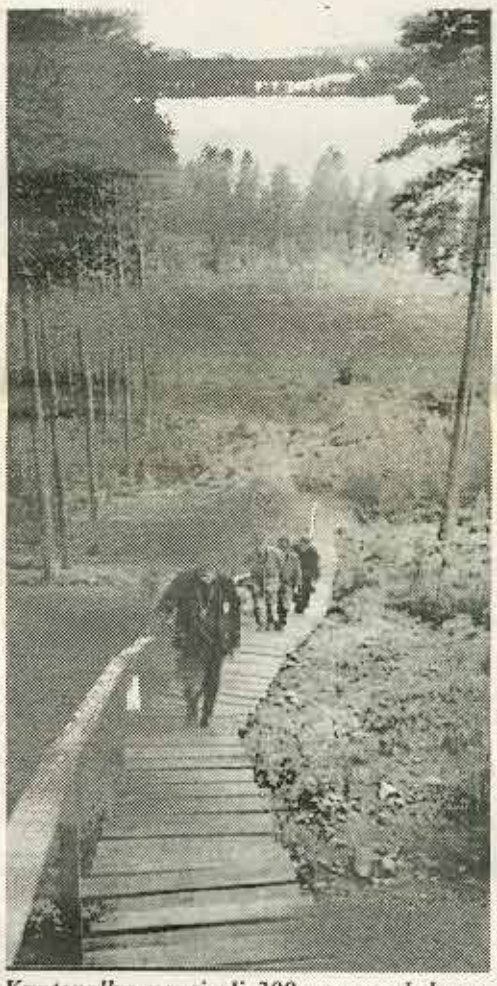
Peurungan ohi mentyään tie kiemurteli nelisen kilometriä pienten tilojen välissä nousten lopulta korkealle mäelle ja laski alas Peurunkajärven rantaan. Vastassa oli pieniä majoja, nurmikkokenttä telttailijoille, nuotiokatos, talousrakennus ruokasaleineen jne. Mieleenpainuvin oli kuitenkin uhkeista hirsistä rakennettu uusi savusauna mustine ovenpielineen ja rentouttavine löylyineen. Päivien tapahtumakeskukseksi muodostui lipputankojen ja nuotiokatoksen välinen ranta-alue, vaikka järven takaa nousseet mustanpuhuvat sadepilvet heittivätkin suihkuja vähän väliä. – Kuiviksi ei juhlia siis voi kuvailla vaikka sunnuntaiaamuksi suunnitellut *vesileikit jätettiinkin pois ohjelmasta.*

Keski-Suomen maakuntakukka, päivänkakkara, loisti ovtsi*laisilla järjestävän ryhmän merk*kinä ja somisteena juhla-aukealla. Lienee sillä myös arvuuteltu: sataa, ei sada, sataa ... tai rakastaa, ei rakasta, – no rakastaa. Oli miten tahansa paljon meille saapuikin ystäviä ja tuttavia. Seija Leino ilmoitti kirjanneensa 126 ilmoittautunutta, joista jokainen sai valita Lapin harmaasta tai ruskeasta kelopuusta valmistetun metson silmän kaulakorukseen. Työläs ja arvokas taideteos oli yhdeksän ovtsilaisen yhteistyön tulosta, jonka tekemisestä kerrotaan tarkemmin lehden sivulla 5.

Laukaan valtuuston puheenjohtaja Helena Pihlajasaari toivotti retkeilijät tervetulleeksi Laukaaseen, monien teitten ja mahdollisuuksien kuntaan. Hän kertoi, ettei kunnan symboli kolmen kuusenhavun ja punaisen sydämen kuvio ole turnipsi, vaan kolmen vesireitin sydän – Laukaa. Tunturiladun tervehdyksen toi Kyösti Lamminjoki ja järjestävän kerhon puolesta esitti Lauri Kuukkanen tapansa mukaisen lyhyen ja ytimekkään puheen todeten lopuksi, että eiköhän nämä säätkin ole EU:n direktiivien mukaiset. - Ja taas alkoi sataa.

Päivien teema MITÄ, MITEN MIKSI? oli valittu juhlistamaan sekä TUNTURILADUN juhlavuotta että OVTSIN 20-vuotta kestänyttä toimintaa. Eri tapahtumia sitova teema valotti Heideggerin filosofiaan perustuvaa näkemystä liikunnan merkityksestä ihmiselle. Sen mukaan erilaiset tilanteet antavat joko mahdollisuuden toteuttaa "oman itsensä" löytämistä tai johdattavat harhaan ja siten omaksumaan itselleen "Kenen tahansa itse", jossa minän arvon sanelee vertailu toisiin. Avajaisten yhteydessä Sinikka Holopainen, onneksi, johdatteli teeman ymmärtämiseen ja esitteli terveyden, voiton, itsen ja ilmaisun projekteihin kuuluvat ohjelmat.

Näillä päivillä sai kulkea erilaisia polkuja ja tutustua aiheeseen niin, että tietojen omaksumisessa ei kilpailla toisen kanssa, vaan tiedot hankitaan itselle oman mielenkiinnon vuoksi. Tällaiseen oman minän eli "itsen projektiin" johdatteli kaksi erilaista polkua. Raili Jarvan ja Hilkka Karikosken kokoama yrttipolku antoi mahdollisuuden opiskella polun varressa olleiden yrttien lääkinnällistä, ravitsemuksellista ja somistuskäyttöä. Polku päättyi testiasemaan, jolla oli osattava valita potilaan vaivoja parantavat yrtit. Polku koettiin niin mielenkiintoiseksi ja se julkaistaan toisaalla tässä lehdessä. Ritva Loimion laatima "tarinapolku" esitteli 1500-luvulta peräisin olleen kartan avulla Suomen vanhaa historiaa ja kartassa esiintyvien eläinten "tarinaa". Kolmanneksi esimerkiksi itsen projektista esitteli Sinikka Holopainen energialiikuntaa eli, miten minäänsä ja omaa energiaansa voi vahvistaa tietynlaisella liikunnalla. Sinikka opetti Tai chin alkeita sekä erityisesti kasvojen energiaratojen virkistämistä, jota jotkut kutsuvat kasvojen kohotusohjelmaksi.

Kuntopolku nousi yli 300 porrasaskelmaa Multamäelle.

Terveyden projektista oli esimerkkinä saunomisen lisäksi erityinen kuntopolku verenkiertoelimistön kunnon elvyttämiseksi. Siihen olikin Multamäen maasto sopiva. Polku kiipesi yli 300:n rappusen verran ylös komealle mäelle, josta avautui tyypillinen keskisuomalainen järvimaisema, metsineen, peltoineen ja taloineen. – Sydän jyskytti rinnassa, mutta maisemassa sielu lepäsi.

Voiton projektissa kilpaillaan ja tulosta verrataan toisten saamiin tuloksiin. Se on se turhauttavin projekti, jollaisia yleensä järjestetään. Ovtsin historiasta laadittu kysymyssarja luonnossa kulkevan polun varrella oli esimerkki kilpailusta, jossa toinen sanelee sen, minkälainen minun arvoni on. - Näin näytti käyvä, kun tulokset julkaistiin. Miehet kyselivät, kuinka monta minulla oli oikein ja vertasivat tulostaan kavereittensa tulokseen. Tietokilpailussa jaettiin myös projektin mallin mukaisesti palkintoja paremmuusjärjestyksessä.

Ilmaisun projektissa ihminen toteuttaa omaa luovaa kykyään. Tällaisesta sovellettuna kokemuksena olivat Haristuvalla käynti ja iltajuhla sekä iltanuotio. Haristuvalle lähtikin pitkä autoletka. Harisen polkua pitkin kulkeva ihmisjono oli tupaa rakentancista ovtsilaisista sykähdyttävä. Paljastihan se tunturilatulasten olevan kiinnostuneita Tunturiladun viidennestä majasta ja samalla ovtsilaisten yhteistyöstä ja "ilmaisutaidosta". Harisen kodassa tarjottiin 20-vuotismaljat: kaarnikkamehua, sitä ehtaa, jota myymällä ovtsilaiset ovat majaansa rahoittaneet. Osallistujat nauttivat paikan kauneudesta, uhkeasta majastamme ja luonnon koskemattomuudesta. Hariselta siirryttiin Hitonhaudalle.

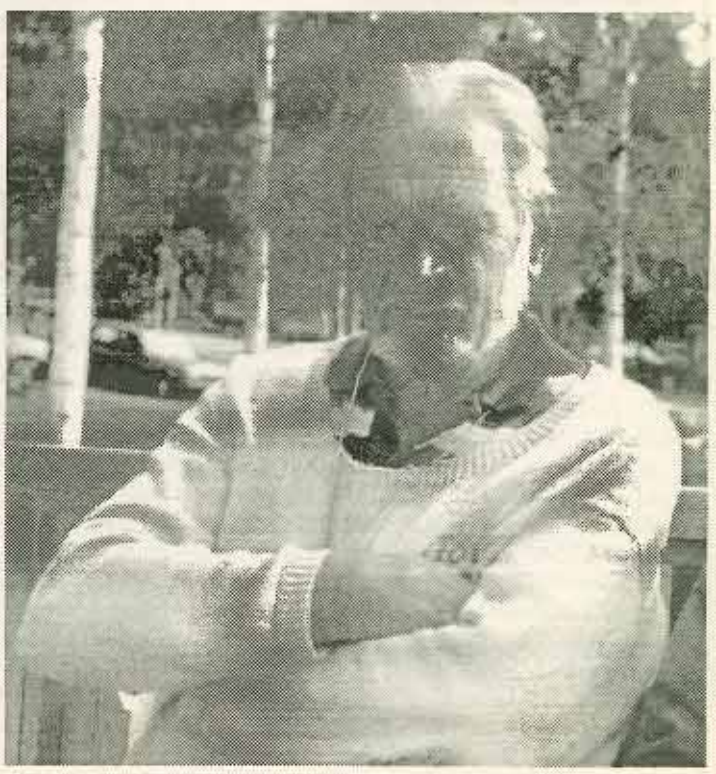
Hitonhauta on puolisen kilometriä pitkä luode-kaakko-suunnassa Harisenjärvien pohjoispuolella sijaitseva kallioseinäinen rotko, jonka seinämät kohoavat 25 m:n korkeuteen. Rotkolaakson keskimääräinen leveys on 20 m. Rotkon länsipuolella kohoaa noin 240 metriä korkea Hitonmäki. Lohkeileva rikkonainen kallioperä osoittaa, että alueen kautta kulkee viimeistä jääkautta paljon vanhempi murtumalinja. Rotko lienee kuitenkin paljastunut vasta viime jääkauden aikana, jolloin se on muodostanut kosken pohjan. Maaston muodoista voidaan päätellä, että jossain vaiheessa sulamisvedet ovat virranneet myös Harisenjärveen päin.

Saunapuhtaina väki kokoontui rantaan nauttimaan Ovtsin 20-vuotiskahvit mustikkapiirakan kera, istuutui penkeille juhlaa varten ja osallistui innokkaana yhdessä tekemisen riemuun. Mielenkiintoisaa meistä ovtsilaisista oli, että niin monet kerhot muistivat meitä lahjoin ja onnitteluin. Siinä sai puheenjohtaja Lauri sihteeri Aulikin kanssa hymy leveänä laskea lahjapöydän antimia kuin hääjuhlissa ikään. Mutta oli Laurilla jaettavaakin. Ovtsin johtokunta oli päättänyt muistaa tyylikkäällä puisella suolakolla kahdeksaa ovtsilaista. Suolakon saivat Terttu Hokkanen, Sinikka Holopainen, Aulikki Kuukkanen, Aulikki Järvinen, Paavo Kärkkäinen, Saini Pihkasalo, Antero Viinikainen ja Risto Vuolle-Apiala.

Parastaan panivat ovtsilaiset myös ilmaisun projektissa. Rakentamistilanteista muistiin merkityt parhaat letkautukset muodostivat luontevat vuorosanat esiintyjille. Näytelmä havainnol-

Juhlakahvit Multamäessä.

Ovtsin I puheenjohtaja Jouko Järviö kesäpäivillä.

Ovtsin kota Harisella.

Jukka Torpo yhtyeineen.

Kuvat:
Sinikka Holopainen
ja Pauli Hulkkonen

Harisen kodassa uostettiin kaarnikkamaljaa 20 vuotiaalle Ovtsille.

Tervetuloa Kaarnikkamehulle Ovtsin kotaan Hariselle.

Emäntien esiintyjäryhmä veikeine hattuineen. Kuva Sinikka Holopainen.

listi rakentamisen mutkikkaita kuvioita viitteellisiksi ja tyylitellyksi koosteeksi muokattujen katkelmien avulla. Rakentamisen äänistä oli sommiteltu orkesteri, jossa Jukka Torpo soitti sahaa. Jukka muuten perusti päivillä uuden trionkin, jossa Matti Reitlamo soitti kitaraa, Kirsi Pitkäaho harmonikkaa ja Jukka itse trumpettia. Trio esiintyi avajaisissa, illanvietossa ja lopettajaisissa.

Illanvieton ilmaisullisesta puolesta huolehti ovtsiryhmä Annukka Hietalan johdolla esittäen näytelmän, joka havainnollisti rakkauden mutkikkaita kuvioita. Kirjanpitäjä Saimi Sulovirralle (Terttu Hokkanen) ei kelvannut teräväpäinen Mikko Mielevä (Aulis Silvo), vaan rahakas Pentti Ponteva (Seppo Pihkasalo). Naisliikunnan juhlavuoden (100 v) kunniaksi emännistä koostuva SYKE313-ryhmä esitti nielielle, Väinölle, omistetun tanssisommitelman. Emäntien panos päivien somistus-, muonitus- ja ohjelmapuolella korostui siten, että Ovtsin ensimmäinen puheenjohtaja Jouko Järvijö innostui puhumaan sukupuolten välisestä tasaarvosta ja vertasi keräämme toimintaa leijonayhteisöön, jossa urokset makailevat päivät ja naaraat abertavat aamusta iltaan huolehtien pennuista.

Hengen ruokaa saimme sunnuntaiaamuna, kun Laukaan uusi kirkkoherra Timo Vuojus kaivoi esiin puukkonsa, pudasjärveläisten läksiäislahjan ja sai kaikki porenluusta kiinnostuneet kuulijat tarkkaavaisiksi. Hänen sanomansa ydin oli, että ei pidä luulla liikoja itsestään eikä tule ahnettia liikoja itselleen, vaan pitää tyytyä omaan leiviskäänsä ja opeteltava jakamaan sitä toisille, jotteivät käy kuin sille miehelle, joka aroilla osti maata. Tarjotulla summalla sai sellaisen alueen, jonka päivässä ehti kiertää. Mies ahnehti liikaa eikä ehtinyt illaksi takaisin lähtöpaikkaan. Hän sai uuden mahdollisuuden ehtiä edessä olevalle kukkulalle ennenkuin aurinko vaipuisi horisontin taakse. Mies kiiruhti mäelle väsyneenä ja vaipui kuolleena kukkulalle.

Päivät päättyivät Juhani Harjun esittämään kutsuun Tunturiladun kesäpäiville 1997 ja Kuokkien 30-vuotisjuhliin Hyvinkäälle.

Sinikka Holopainen

Tunturilatu ry 50

50 huipun nousu

10.9.1996 klo 12.00

Njealljen ja Tsietsan väkeä hartaana Saanan huipulla heti julkilausuman luennan jälkeen. Myös Lapin Kansa ikuisti sivuilleen tämän hetken. Kuva: Maija-Liisa Ahonen.

Paul Pakarinen ja ARP-puhelin. Suora yhteys turkulaiseen paikallisradioon käynnissä Haltin huipulta. Ei aivan jokapäiväistä. Kuva: Marja Ivén.

Pentti Rautio Njealljesta lukee julkilausumaa Niilanpäällä. Kuva: Irma Rautio.

Suurkiitos

teille kaikille jotka olitte mukana yhdistyksemme juhlavuoden liikkeellepanevimmassa tapahtumassa.

50:n huipun nousu 10.9.96 klo 12. on todella onnistuneesti takanapäin. Noustuja huippuja oli 52 (tietoja tosin kerätään vielä). Huiput kattoivat tasaisesti koko Lapin. Joukossa oli helpommin (esim. Kaunispää) ja vaikeammin (esim. Halti, Vongoiva) saavutettavia huippuja. Etukäteen ei julkaistu mitään pakollista huippulistaa. Siitä huolimatta kaikki Lapin tunnetuimmat huiput tulivat noustuiksi. Hyvin harvoille huipuille oli kuitenkaan useampia ryhmiä nousemassa.

Lukumääräisesti eniten nousijoita (yli sata) oli varmasti Norjan puolella Tierta -tunturin huipulla. Tosin näistä vain kaksi oli Tunturiladun jäsentä. Loput juhlaväeraista kuuluivat paikalliseen porotokkaan. Kaunispään huipulla Huippuravintola tyhjensi julistuksen ajaksi. Osallistujia juhlallisuuksiin kaksi tunturilatulaista ja 50 muuta ihmistä. Saanan huipulla kilisteli kuohuviinilaseja 42 ihmistä (23 tunturilatulaista ja 19 muuta). Millään huipulla ei tiettävästi ollut kahta vähempää nousijaa. Vanhin tiedossa oleva nousija on iältään 80 vuotta. Varovasti arvioiden saimme yhteensä liikkeelle 400 ihmistä. Tarkat tilastot huipuille nousseiden ihmisten lukumäärästä ja kerhoista/kerhoon kuulumattomuudesta julkaistaan seuraavassa Tunturilatulehdessä.

Tiistaina 10.9. pohjoisen Suomen yllä oli matalapaineen rintama. Se oli pyyhkäissyt Käsivarren yli jo maanantaina. Siellä nautittiinkin lumisten tunturei den häikäisevästä kauneudesta kirkkaassa aurinkopaisteessa. Länsi-Lapissa (Ylläs-Pallas-Ounas jono) pilvet roikkuivat alhaalla ja korkeimmilla huipuilla satoi selvää lumta. Itä-Lapissa vasta odoteltiin saderintaman pilvipoumussa säässä. Tuuli oli lähes kaikkialla heikkoa, joten etukäteen suunnitelimm huippuihin ei tullut monfakaan sään pakottamaa muutosta.

Huippuetapahtumamme tiedotus oli täydellinen menestys. Väri niitä sanoo seuraavasta lehtilistasta: Helsingin Sanomat, Aamulehti, Lapin Kansa, Pohjolan -, Hyvinkään -, Uudenkaupungin -, Hämeen - ja Kokemäen Sanomat.

Radiolähetykset, näistä osa suorana eri huipuilta, Ylen Ajankinen (Helsinki), Radio Jyväskylä, Radio Sata (Turku), Radio Inari, Lapin Radio, Radio Voima (Hyvinkää), Radio Janne (Hämeenlinna), Radio Tupla (Harjavalta) ja Radio Pohjanmaa. Tiedotuksen onnistumisesta on kiittäminen alan ammattimiestä, Kaytsin jäsen Juhana Hämettä.

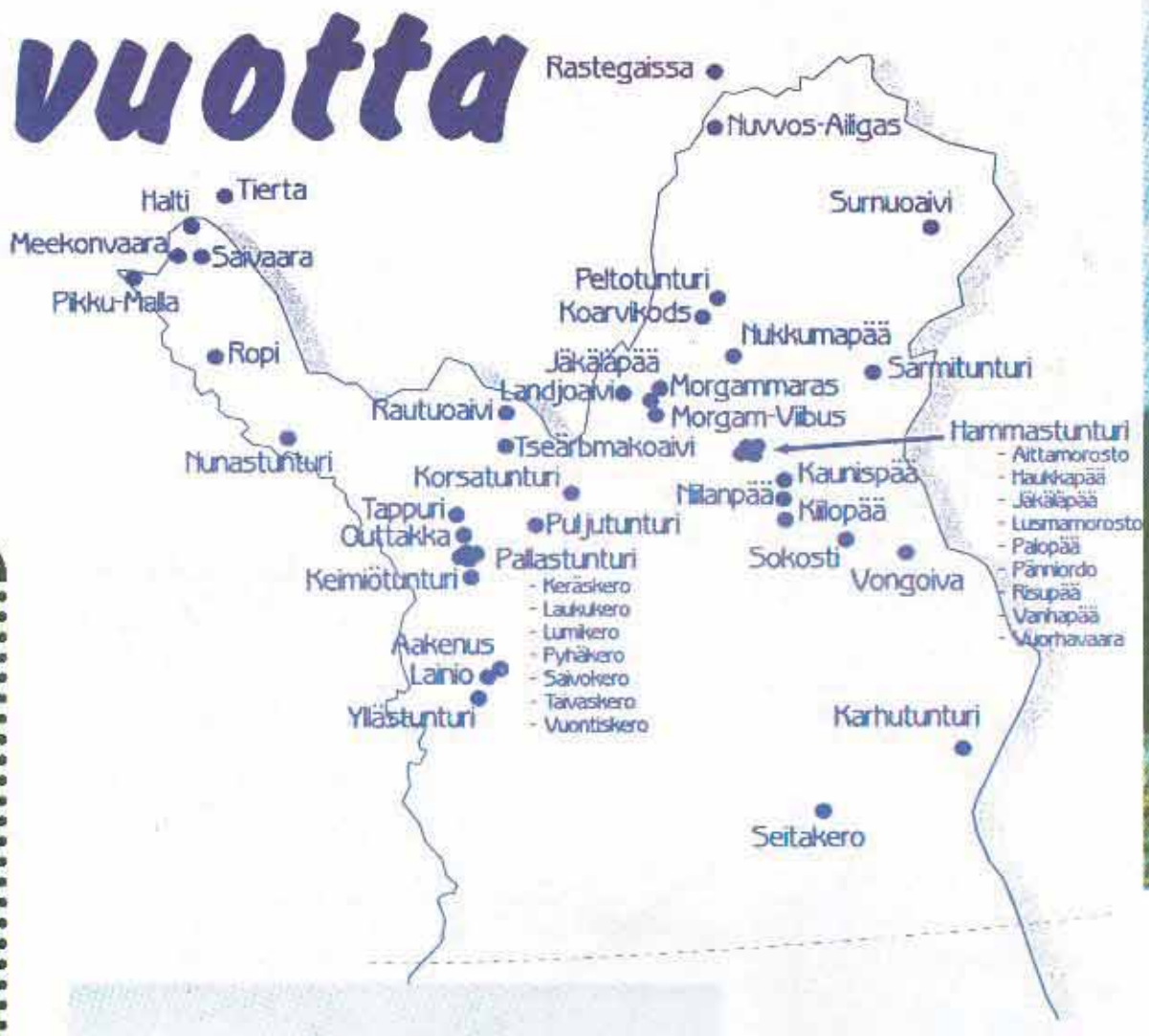
Kaikki lisätiedot paikallislehtien ja -radioiden uutisoinnista otetaan kiitollisuudella vastaan. Ja jos mahdollista, lähettäkää allekirjoittaneelle lehtileikkeet tai ainakin kopiot lehtijutuista. Ne tullaan säilömään Tunturiladun arkistoon.

Oheiseen karttaan on nimetty huiput joista olen saanut 'raportin' kaksi viikkoa tapahtuman jälkeen. Jos oma huippusi vielä puuttuu kartalta niin toimita seuraavat tiedot pikaisesti allekirjoittaneelle: Huipun nimi ja korkeus merenpinnasta, säätila julkilausumahetkellä (lämpötila, pilvisyys/sateisuus, tuulen suunta ja voimakkuus) sekä tilaisuudessa läsnäolleitten lukumäärä. Läsnäolleet voit eritellä vielä tunturilatulaisiin (myös kerhon nimi) ja mahdollisiin ei-tunturilatulaisiin.

Ari Linkolehto Murkionkatu 18 B 11 20740 Turku puh.0400-740 278

Ari Linkolehto

vuotta

Salli Oikari Saarijärveltä lukee julkilausumaa Iisakkipäällä. Kuva: Anna-Liisa Jeskanen.

Logilaiset Irma Rytkölä ja Jouko Ellonen juhlivat tihkusateessa Korsatunturilla. Kuva: Paavo Kramsu.

Kavtsin retkikunta Hammastunturin korkeimman, Pänniordon, huipulla. Julkilausuman lukee Martti Eskelinen. Kuva: Jouni Sakki.

Pallaksen Taivaskerolta oltiin suorassa radioyhteydessä Ylen aikaiseen pääkaupunkiseudulla. Kuvassa Ikäsudet Annukka Hietala ja Tuure Hakkarainen lukevat julkilausumaa reippaassa lumisateessa. Todistajina talkoolaisia Susikyröstä. Kuva: Ari Linkolehto.

Kolbmalaiset Maija-Liisa Heinonen ja Erkki Kauppila ovat sivistyksen keskellä Kaunispään huipulla. Kuva: Hannes Ruohonen.

Kotaretkeilyä kotipuolessa

Maailmassa on monenlaista kotaa ja muita sen tapaisia asumuksia. Arktisten alkuperäiskansojen kodat ovat satojen vuosien kehityksen tuloksena syntyneitä olosuhteisiin sopivia asumuksia. Mallien kirjavuutta lisää nykyajan retkeilijöiden kehittämät viritykset. Lisätäänpä tähän joukkoon yksi kodan näköinen kyhäelmä, joka on tarkoituksenmukainen ja siksi sen arvostelu on sallittu vain niille, joille se on tarkoitettukin.

Me etelän ihmiset teemme isot tulet ja lämmittelemme kaukana sekä sekoitamme asioita. Ilkosen "Suomen lappalaiset"-kirjan mukaan umpilaavussa on 7 - 12 pitkää scivästä, jotka on asetettu pistekodan muotoon ja katettu kahdella louteella.

Loue on kevyt vaate joka levitetään tukikehikon päälle. Yhdellä louteella katettua suojaa sanotaan laavuksi (tai laukupuoli). Kota on järeämpi asumus, tuohilla, turpeilla ja riu'uilla peitetty pirrikota tai raanuilla peitetty korvakota.

Näin ollen jäljempänä selostettava viritys on siten umpilaavu.

TARVE JA TARKOITUS

Umpilaavussa on mukava yöpyä retkillä. Siinä on suojassa sateelta sekä tuulelta ja se pitää pienenkin nuotion lämmön sisällään. Kukapa ei haluaisi yöpyä sellaisessa. Varsinkin jos joku toinen kantaa tarvikkeet maastossa.

Oman umpilaavuni kehittäminen lähti seuraavista vaatimuksista: – Sen on oltava kevyt. – Tilaa oltava neljälle hengelle. - Sitä on voitava muunnella tarpeen mukaan. - Se on pystytettävissä myös ilman tukikehikkoa.

Näistä vaatimuksista syntyi kaksi samanlaista louetta, joita kumpaakin voi kaksi ruokakuntaa erikseen käyttää laavuna ja yhdessä umpilaavuna.

TEKNISET RATKAISUT

Loukangas on ohuempaa alumiinipinnoitettua maastoautoxia. Kahteen louteeseen sitä tarvitaan 15 metriä. Helmaan sekä savuaukon reunaan ommellaan vinoreunanauha. Kummassakin sivussa on ulkopuolelle ommeltuna 20 mm leveä polyesterinauha (samaa kuin rinkoissa kiinnitysremmit).

Polyesterinauhan tarkoitus on antaa ryhtiä sivuille ja estää sadeveden valuminen reunan yli ja umpilaavun sisään. Tähän nauhaan on helppoa tehdä reikiä. Kolvilla sulatetaan 15 sentin välein sopivan kokoisia (noin 6 - 8 mm) aukkoja. Näin ei tarvitse käyttää purjerenkaita ja onhan rei'itetty nauha kevyempikin kuin metallisin purjerenkain vahvistettu.

Helmaan lisätään muutamia polyesterinauhan pätkiä vahvikkeiksi, sulatetaan reiät, joihin solmitaan lenkit maakiiloja varten.

Kumpaankin louteeseen kuuluu kuuden millin paksuinen ja neljän metrin pituinen punottu polyesterinaru. Sitlä loutect liitetään yhteen pujottamalla nauhan reikien läpi (katso kuva). Naru toimii myös mittanauhana. Sen avulla mitataan tukiriukujen pituus ja tarkistetaan pohjan säde maastossa.

Koko umpilaavu painaa narulneen noin 2,3 kiloa.

PYSTYTYSTAPOJA

Umpilaavun ensimmäinen pystytys oli ns. vaikea tapaus. Kokemuksesta viisastuneena toinen pystytys sujui jo paremmin. Mihin se vietä johtaakaan jos vanhaksi elää.

Ensin on parasta pystyttää "kolmijalka" ja sen varaan muut tukiriu'ut. Louteiden yksi sivu on kurottu yhteen ja toisiin sivuihin kiinnitetään tukiriu'ut. Näiden sivuihin kiinnitettyjen riukujen avulla louteet nostetaan ja levitetään kehikon päälle. Tukiriu'ut asetetaan limittäin ja toista siirtämällä saadaan oviaukko. Pienempi oviaukko saadaan, jos jätetään toisen sivun alapuolisko kiinnittämättä.

Umpilaavun sisälle asetetaan savupuu tukiriu'usta toisen nuotion yläpuolelle ja mieluummin niin korkealle, ettei sitä tarvitse aina kumartaa. Savupuusta asetetaan roikkumaan koukkupäinen vitsas.

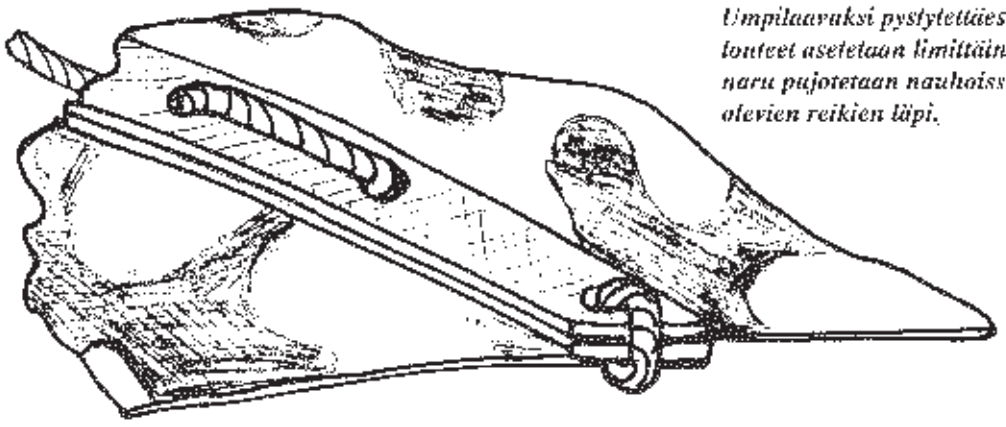
KÄYTTÖKOKEMUKSIA

Ensimmäisen kerran umpilaavussa yövyttiin "Arktisella hysterialla" Haukkamaan kairalla. Yöllä oli pakkasta ja luntakin satoi. Laavu antoi hyvän sekä tunnelmallisen suojan neljälle vaeltajalle. Ilaa sen suojissa vietti yhdeksän henkeä.

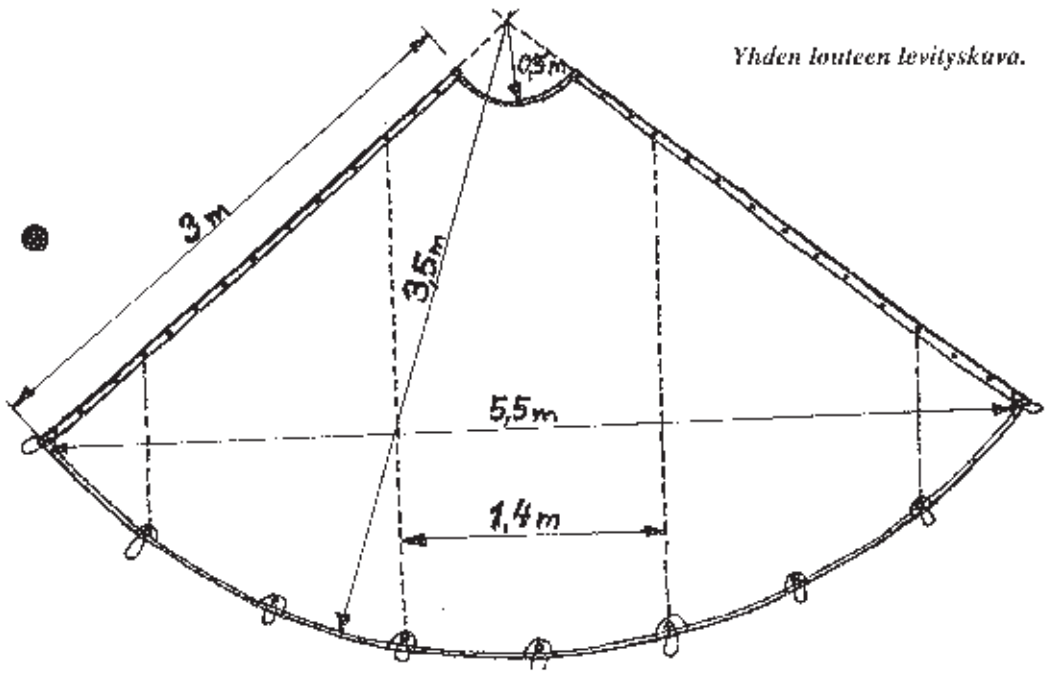
Umpilaavun pohjan säteen suhde korkeuteen, eli sivun kaltevuus, tuntuu olevan oikea. Nuotion reunan vieressä pystyy seisomaan suorana ja sopivan kaukana tulesta voi istua selkä suorana. Neljä aikuista mahtui nukkumaan reunoille sitä paremmin, mitä tasaisempi maapohja on.

Isoa nuotiota ei sisällä voinut pitää, eikä ollut tarvekaan. Polttopuuta kuluu vähiin, mutta sitä on lisättävä jatkuvasti. Umpilaavussa poltettavan puun on oltava koivua. Sen puutteessa voi polttaa tervastukin, mutta sitten saakin varautua kaikenkattavaan nokikerrokseen louteissa, kuivumassa olevissa vaatteissa sekä naamassaan, jos nousee seisomaan.

Kahden hengen laavuna käytettäessä louteen yläpää (savuaukko) taitetaan ja kääritään kepin ympärille. Viritelmä nostetaan yhden riu'un avulla ylös ja kiilataan helmasta maahan. Voi sen viritttää myös ison aihkin oksaan roikkumaankin.

Umpilaavuksi pystytettäessä louteet asetetaan limittäin ja naru pujotetaan nauhoissa olevien reikien läpi.

Yhden louteen levityskuva.

ONGELMIA

Umpilaavua ei voi pystyttää joka nieneen notkoon ja saarelmaan. Jos aikoo viettää yönsä mukavasti on laavu pystytettävä tasaiselle kentälle, jonka halkaisija on lähes neljä metriä.

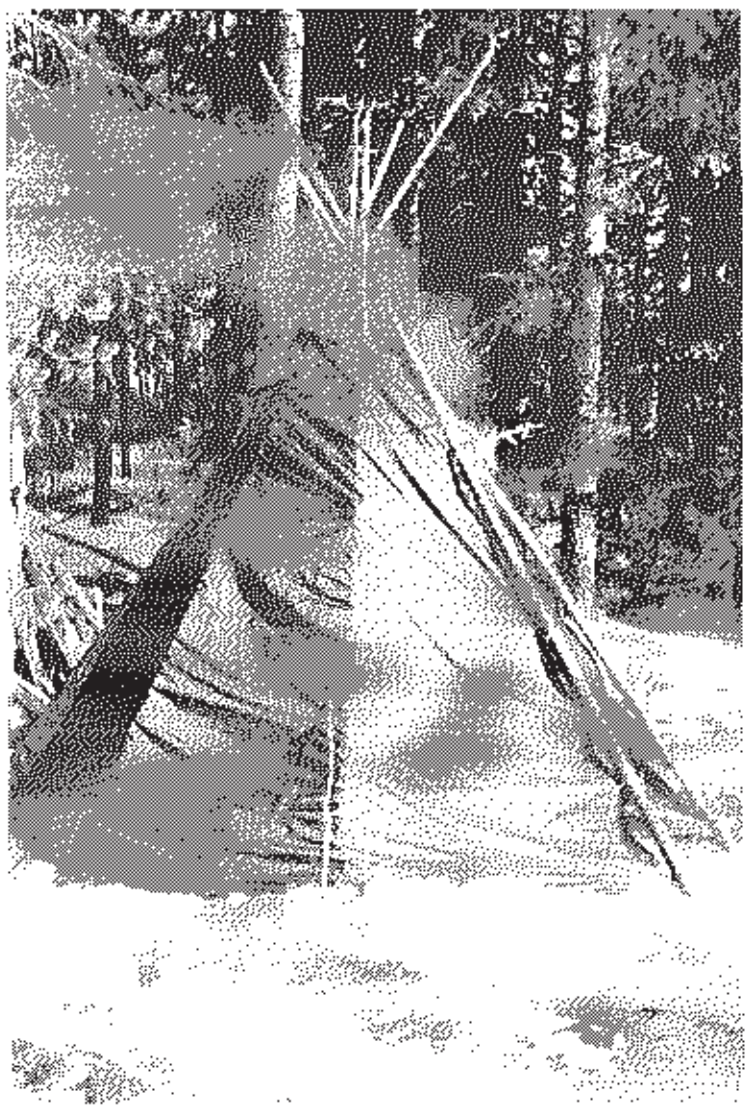
Kymmenen nelimetrisen tukiriu'un löytäminen maasta onnistuu vain harvennushakkuilta. Pystymetsästä ne irtoavat vain luvalla ja rahalla. Mutta jos pääsee maanomistajan (esim. Metsähallinto) kanssa sopimukseen vakituisesta leiripaikasta, voi samoja riukuja käyttää niin kauan kuin kestävät.

Nuotiossa poltettavan koivupuun löytäminen on myös vaikeaa. Hyvät leiripaikat tahtovat vain olla männikkökankailla tai kuusikoissa, joissa kasvaa vain yksittäisiä koivuja. Pystypuina, kasvavina tai kuolleina pökkelöinä, ne ovat tärkeämpiä kuin umpilaavun tulisijassa.

HYVIÄ UNIA

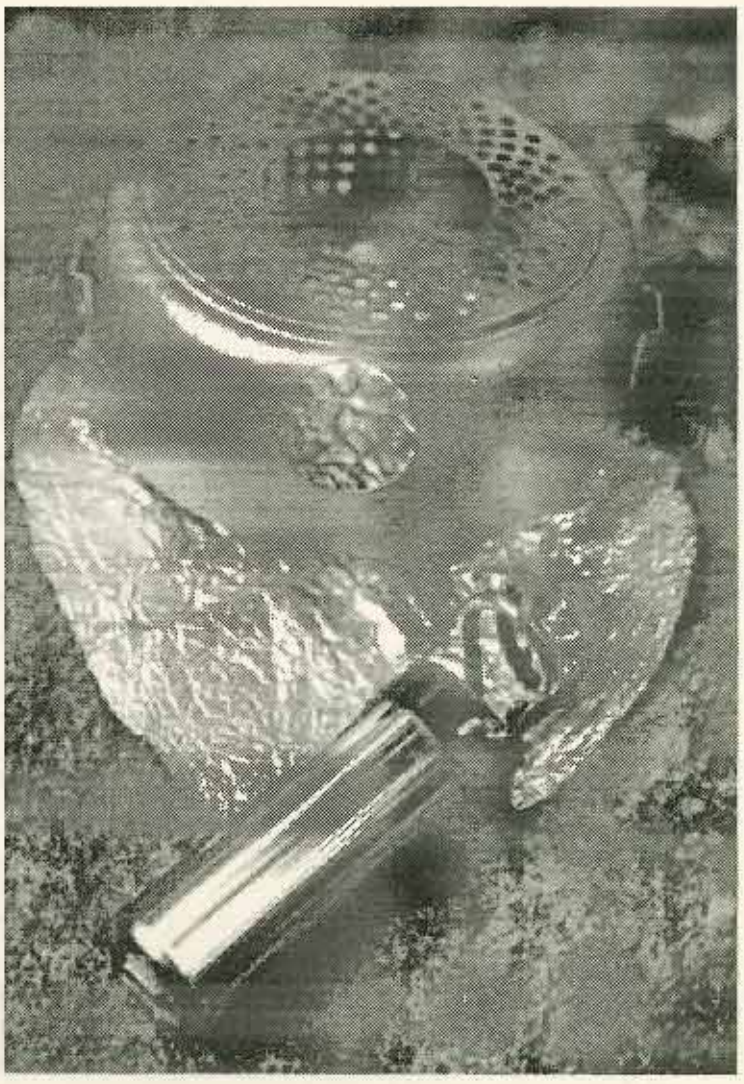
Kun lihakeitto on syöty ja ryystetty vahvat kahvit päälle, voi ojentautua lehdeksille miettimään maailman menoa. Pieni koivutuli lämmittää ja savu nousee suoraan ylös. Savuaukosta voi katsella tähtien kiertoa. Kuun valo heittää louteelle kummitusmaisia liikkuvia varjoja. Ei ole syytä pelätä. Parasta mennä makuupussiin ja pistää pää syvälle jalkopäähän.

Matti Rekola

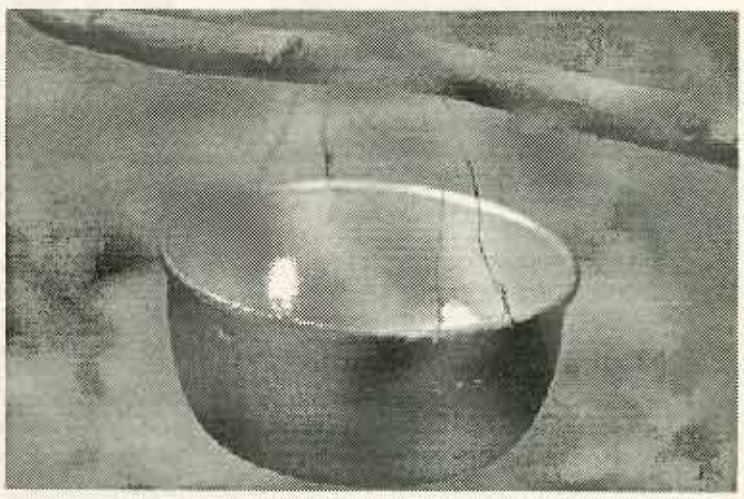

Umpilaavu oli pystytetty Kolhman huoltoasemalle Pirkan hiihdossa. Sen suojissa Tunturiladun 50-vuotisjuhlatapahtuman merkeissä tunturilatulaiset hiihtäjät vihittiin Hämeenkankaan susiksi.

Johtajasuden harrastusnäyte vuodelta 1994

I.Bensiinipoltin Trangiaan

Keittimiä on kehitelty ja tuloksia esitelty Tunturilatu-lehdessä vuosien mittaan. Jatkoksi sarjaan tuon oman kehitelmäni, joka on osoittautunut hyväksi ratkaisuksi erityisesti ruskaretkillä.

Perustana on tuttu pikku-Trangia, mutta sen omaa poltinta ei käytetä, vaan tilalle on asennettu Sveitsiläinen Borde-bensiinikeitin. Tämä keitin on 16 cm pitkä, 5 cm paksu terässäiliö, jonka toisessa päässä on lämmityskierukka, suutin ja säätöneula liekinhajoittimineen. Neula on laitteen ainoa liikkuva osa. Perusyksikkö toimii sellaisenaankin, mutta silloin kattila vaatii erillisen tuen ja ainakin ulkona tuulisuojan.

Rakenne

Bensiinipatruunan kiinnitystä varten Trangian alempaan tuulisuojaan aivan ylös lähelle yläreunan taitosta on tehty patruunan läpimitan mukainen reikä, josta putken takaosa työntyy ulos. Patruunan etupäähän heti päätylaipan taakse on laitettu *kiristinpanta, jonka pitkä ruuvi* toimii samalla patruunan kiinnittimenä Trangiaan. Alemmassa tuulisuojassahan on valmiina riittävästi reikiä juuri tähän tarkoitukseen! Kiristinpanta on tehty 16 mm leveästä pakkausvanteesta pahvimallin avulla.

Toiminta

Kuljetuksessa itse keitinpatruuna on omassa kotelossaan, ja käyttökuntoon laite saatetaan työntämällä patruuna sisäkautta tuulisuojan reiän läpi ja kiertämällä siipimutteri kiinni. Sytytystä varten neulaa avataan reilusti, niin että polttoainetta valuu ulos kun keitin käännetään ylösalaisin. Bensiini sytytetään ja suuttimella palava polttoaine lämmittää kohta kierukan ja painetta alkaa muodostua. Sitten laite käännetään oikeinpäin, liekki säädetään ja keittely voi alkaa.

Kattilat

Ruskaretkillä usein on mahdollisuus keitellä myös nuotiolla. Jotta Trangian kattiloita voisi tällöin käyttää, on niihin tehtävä sangat. Sankoja tehdään kaksi kattilaa kohti, kiinnitysreiät vastakkaisilla sivuilla n. 25 mm päässä toisistaan aivan yläreunassa. Sankojen aineena 0.7 mm kiiltävä teräslanka on hyvä. Sankojen pituuden tulee olla sellainen, että ne sivuun käännettyinä ulottuvat juuri kattilan reunan yli, jolloin ne eivät ole tiellä sisäkkäin pantaessa. Kaksi sankaa tukevoittaa kattilaa sen ollessa keitinorrella ja estää keikahtamisen.

Kansi ja pohja

Trangiaan kuuluvaa ns. paistinpannua on turha kuljettaa mukana retkillä. Parempi kansi on tehtävissä 400 g maksalaatikon tms valmisruoan alumiinifoliorasiasta. Rasian kulmarypytykset availlaan varovasti, jolloin syntyy pyöreäkulmainen kansi, jonka voi taittaa kokoon. Toinen samanmoinen toimii pohjalevynä keittimelle, jos on palonarka alusta. Sille on myös hyvä valuttaa sytytyspolttoainetta, jolloin alla palavan polttoaineen ansiosta lämpiäminen tapahtuu vieläkin nopeammin.

Kokemukset

Bensiini on huomattavasti tehokkaampi polttoaine kuin tenu, ja veden keitto on muutaman minuutin asia. Etu on myös se, että säiliötä ei tarvitse yhtenään täytellä tai tyhjennellä, yhdellä säiliöllisellä keittelee normaalisti parinkin päivän muonat kahdelle hengelle. Liekin säätö mahdollistaa sienien haudutukset ja muut pitempikestoiset keitokset ilman ongelmia. Ainetta on muutaman vuoden kokemuksen perusteella kulunut yleensä vähän, puolen litran pullossa on vielä paljon jäljellä, kun retki päättyy. Tällöin tietenkin on keitelty tulilla aina, kun se on mahdollista ja kätevää. Mutta avo- ja koivualueilla, ja varsinkin sateisilla keleillä tämä keitinratkaisu on tuonut mukavaa riippumattomuutta ilman suurta lisäpainoa (230g). Huom.! Herkästi haihtuvana aineena bensiini on vaarallista, joten sisätiloissa tai teltassa tätä systeemiä ei pidä käyttää.

Hankinta

Suomessa en ole nähnyt näitä keittimiä myynnisssä, omani on ostettu Saksasta, hintaluokka lienee nyt n. 150 DEM. Polttoainetta saa huoltoasemien kautta, esim. Essolta erikoisbensiini 80/110. Aine on samaa, jota käytetään mm. katalyyttilämmittimissä. Annan mielelläni lisätietoja asiasta, puh. 09-522703/**Matti Reittamo.**

BOAZU

Vaeltaessani kohden Utsjoen kylää vuosia sitten pysähdyin Njalahtoaivin lähettyville pienelle tauolle. Heitin rinkkani maahan ja otin juomamukin esiin. Istuuduin kivelle, jonka vieressä solisi pieni raikasvetinen puro. Norjan puoleiset maisemat kiinnittivät huomioni tuokioksi kylmää vettä maistellessani.

Hetken päästä tuli vahva tunne, että joku katselee meikäläistä takaa päin. Kauhaisen kuitenkin ensin lisää vettä mukiin ja vasta sitten istualtani käännähdän toiseen suuntaan. Hämmästyin, kun vastapäätä minua tuijottaakin poro vain kahdenkymmenen metrin päässä. Hirvas kai, sarvet kehittyneet isoiksi vuodenajan ollessa jo elokuuta. Tätä tuijotusta jatkoimme kumpikin pari minuuttia. Tänä aikana olisi saattanut syntyä – jos poro ajattelisi – esimerkiksi seuraavanlainen intuitiivinen sanailu:

– Sinullallan komeat sarvet on, totean.

– Niin, ja sarvissa punainen merkkinauha, isäntä laittoi.

– Teitä oli tuolla Piehtrasoaivilla parikymmentä ja Loktajärvellä olin laskevinani jopa pari sataa. Sitten sinä täällä yksin.

– En ole niin pailakka kuin ne muut, mutta terveiset isännältäni Olavilta.

– Keneltä Olavilta? kysyn.

– Tulet tuntemaan, jos näissä kairoissa usein liikut.

– Pitäisi kai lähteä maalikylää kohden, iltakin on jo pitkällä.

– Minä taas lähden siihen suuntaan mistä huomenna tuulee, se on luonnonlaki meillä poroilla.

– Postiauton kyyti odottaa, saa nähdä kuinka monta vuotta vielä eteenpäin.

– Lähden nyt, mutta koetahan kirjoittaa siitä Erttegvarrista.

– Niin on se melkoinen tapaus, näkemiin!

Käännähtäessäni kivellä kääntyi porokin ja lähti matkoihinsa. Seuraavan kerran katsoessani siihen suuntaan oli tämä komea rangifer tarandus poistunut. Ei taida se poro niin tyhmä elukka ollakaan kuin kuvitellaan!

MK

Too koti linnuille!

UPEA VIIKKO SUSI-KIISALLA

Meitä oli 21 kumpelaista, kun syyskuussa -95 ajelimme Susi-Kiisalle. Viivyimme siellä viikon. Joka hetkestä nautimme täysillä ja syytä olikin. Sää oli suosiollinen, luonto väriloistossaan kaikkine yksityiskohtineen tosi upea, suloinen mökki, sauna ja kammi kirkasvetisen Kiisa-järven rannalla. Vastoinkäymisetkin minimissään ja jokainen oli jokaisen hyvä kaveri. Teimme vaelluksia joka päivä, keräsimme tatit, mustikat ja lakatkin. Myös huumorinkukkia jokainen poimi sylikaupalla. Puita kannoimme saunan viereen ison röykkiön, että kiuas sihahtaisi kuumasti vielä monille, monille seuraaville saunojille. Jokainen arvioikoon itse, kuinka hauskaa meillä illalla oli idearikkaassa huumoriporukassa. Paluumatkalla yövyimme vielä Susikyrössä. Osa porukasta nukkui isossa teltassa ja hyvin tarkeni kylki kyljessä, vaikka syksyn eka pakkanen kävikin yöjalassa ja mittari näytti monta Cee miinusta.

Vielä riemukkaassa pikkujoulussamme halusimme muistella tätä hulvatun hauskaa eräviikkoamme, josta oheinen kronikka. Reipastellaan!!

RUSKARETKI

Se kumpelaisten syyskuinen Lappi-retki
niin mahdottoman hauska jok ikinen hetki.
Kaikki me oltiin mukavia jotta
mitä retkeltä ootimme, siitä tehtiin totta.

Autoon kun viskattiin viimeinen kassi
mukaan myös varmasti "Finlandia-passi".
Matkaan vaan siitä, joku kiskaisi hihasta
niin kaasuttelimme pois Hiltusen pihasta.

Eväät autossa maistu, liekö nälkä vai jano,
no, kohtapa sitten taas joku sano:
Nyt pusikkoon juostava ihan on pakko
seis seuraava levikki, taas täynnä on rakko.

Kun kauan ajelimme Lapin teitä
hirsimökki ja -sauna ootti meitä.
Oman paikkansa jokainen löysi heti
levon suloisen antoi peti kuin peti.

Eka aamusta alkain rytmi ol tuttu
kun kahvi oli juotu, navan alla huttu,
repussa eväät, myös sauvat käteen
ja vaellus alkoi jyrkkään mäkeen.

Ties Pasasen Reijo reitin parhaan
ei koskaan tarvinnu kulkea harhaan.
Puheenjohtaja Kumpen puheenvuoroa pyysi
oli asioille tehtävä analyysi.

Terhakka oli tuo Nevalaisen Laina
miten kovaa jaksoikin polulla painaa.
Siihenpä auttoi iloinen mieli
potkua lisäsi huumorikieli.

Pitää emäntä Ailia siitä kiittää
hän huolehti siitä, että ruoka riittää.
Kun tundralta tultiin hän lepuutti luita
kohtapa kortilla jujutti muita.

Vatasen Lauri vain naureskeli
vaan mitä se olikaan moinen peli?
Mikä lie ollut pojalla mielessä
kun yönsä nukkui naisten vieressä.

Pasasen Anja, tuo äiti-hahmo
kaikessa auttaa toisia tahto.
Jos närästi tai kivisti tai mikreeni vaivas
heti lääkkeet löytyi ja Anja paijas.

Oli Hilkka P:n seurassa hauska olla
on ihminen kaikkee muuta kuin nolla.
Siinä norttia lommolla poski
meitä hauskuutti Siiri Angerkoski.

Kun Koivistoisen Pentti pitkäkseen kävi
heti jyrinä alkoi...unta Sirkasta näki.
Tullessa sitten mummoa leikki
ja poskessa komeili huulimeikki.

Ei Nissisen Hilkkaa pannu halla
vaik nukkui hän melkein kuin taivasalla.
Ei pelottaneet sudet ei saamelaiset
näin rohkeita ne on Kumpen naiset.

Teki huolella Seija minkä teki
työn jälki sen itse kertoi heti.
Ei karannu tuli, paras keino vissiin
se sammui Seijan nuotiopissiin.

Eka kertaa ei Niilo lähtenyt Lappiin
ehdottomasti hän kuului sakkiin.
Ihan kuin meidän oma veli
joka aamu hän kultaansa armasteli.

Pieni ja hintelä, vaan sitkeä nainen
on Saara, tuo Raikin kaunokainen.
Aina evästä mukana moinen lasti
ehkä ajatus ol hällä, kaverille asti.

Lauluun kun Anja R. suunsa avaa
se on mieluista kuunneltavaa.
Tähtisolistiks sua vois hyvinkin luulla
jospa vielä sais joskus sun biisejäs kuulla.

Ei koskaan volumia lisännyt Raita
oli äänen käytössä hieman saita.
Ei se ujoutta ollut, vaan luonteenomaa
se fiksua oli ja muutenkin somaa.

Jos reisussa väsyi, ihan oli ventti
ei se ainakaan ollut Huikurin Pentti.
Haki suolta lakkoja uudemman kerran
kotiin viemisiks' muutaman litran verran.

Sana hallussa naisella, huumori mielessä
aina veitikka hymynkare suupielessä.
Tää kuoronjohtaja iloinen Maikki
sai mukaansa lauluun toisetkin kaikki.

Oli Irja niin lupsakka, auttavainen
vaan olihan tuo kerran niin paskamainen...
kun kortille istu, kova oli touhu
ja niinpä ol tuplasti paskahousu.

Jotta ois reissu oikein mukava
Hirvosen Sirkalla mies oli mukana.
Velin synttärikoktailit tarjoili siellä
oli sankar ja porukka juhlamiellä.

Oli se vaan hyvä että molemmat läksi,
Veli tarvis sua petinsä lämmittäjäksi.
Naisten iltana kammissa, ihan puna nous helttaan
ovi aukes, Veli ärjäs: Sirkka telttaan.

Missä oli Raikki, siellä aina vitsi
huumoria heitti, ihan ihmisiksi?
Hiltusen lemmelle naureskeli:
No, pelataanhan taas yks korttipeli.

Nyt sitten toimittiin miehen tavalla
takaisin annettiin mitalla samalla.
Itseasiassa kortille Enskakin halusi
yläpetillä sitten naistaan hamusi...

Ekaks saunaan mentiin vuoroilloin
pihamaalla miehet seuraili silloin
kun naiset porskahti lampeen; hui; melkein jäätä
ei miehet tohtineet uittaa ees napurin päätä.

Makuhermoja varmasti jokaisen hiveli
letun päälle kun lakkahilloa siveli.
Tattimuhennos, "kalakeitto" ja mustikkasoppa
itse haalittiin kaikki, ihan totta.

Muuan aamu ol johdolla palaveri
pöytäkirjaa tehtiin, joku rahoja peri.
Puutalkoita tehtiin hikipäässä
oikein mukavaa puuhaa syyssäässä.

Loppui viikko, yhteinen retki
nyt on koittanut muistelohetki..
Sielläpä toinen toiseensa tottu..
ja tähän se myös Arpan rompotus loppu.

Kevätterveisin Arppa

Köyliönjärvi ja -kirkko on ohitettu ja poljetaan upealla koivusuoralla kohti Köyliön kirkonkylää

"HELAHOITOA" – pyöräillen

Tunturilatu ry esitti keväällä 1995 alaistensa yhdistyksille erilaisia tempauksia vuodelle 1996, jotta Tunturiladun 50-juhlavuosi tulisi laajemmin esille. Logille haasteena tuli järjestää polkupyöräretki Varsinais-Suomen alueella.

Login johtokunta pohti asiaa, kuin myös jäsenistönsä kanssa. Päätettiin ottaa haaste vastaan. Allekirjoittaneelle annettiin vastuu retken järjestelyistä. Alkusyksyn suunnittelin reittiä ja päädyin Pyhäjärven ympäriajoon. Karttasuunnitelmana n. 210 km. Aikaa varattaisiin neljä päivää 16.–19.5.1996.

Yhteydenotoilla järven ympärillä oleviin kuntiin ja matkailukohteisiin, hahmottelin levähdys, ruokailu- ja yöpymispaikat. Keskustelut liikkuvan poliisin kanssa mahdollisista liikennejärjestelyistä tuli selvitettyä. Retken julkisesta mainostamisesta otin yhteyttä Radio Sataan (100.1 MHz), jossa oltiin valmiit tulemaan mukaan radion ns. "satapiikki"-tempauksen merkeissä. Turun liikuntatoimisto ojensi auttavan kätensä tiedottamisessa. Pyöräpaja Mäkinen lupautui vastaamaan pyörien huollosta.

Lähtökohtana suunnitelmissani pidin sitä, että retkeen osallistuja maksaa päivittäisestä neste-, hygieniahuollosta, yöpymisestä ja aamupalasta á 45:– eli (4x45:–) yhteensä 180 mk. Login johtokunnan mielestä se olisi ehkä liian kallis, hinta karsisi osanottajamäärän.

Johtokunta päätyi ajatukseen, että retken kokonaishinta olisi n. 50:–/pyöräilijä, jälki-ilmoittautuminen 80:–. Retki tulisi olemaan ns. omahuoltoinen ja yöpyminen leiriolosuhteissa. Näillä eväillä lähdin retkeä valmistamaan.

Näillä eväillä se myös toteutettiin. Kaikki mitä tuttavuus-, ja ystävyyssuhteilla voi vaikuttaa asioiden järjestelyissä ja retken onnistumisessa, oli se piristysruiske, jolla matkan rasitukset voitaisiin unohtaa. "Valmistaudu aina pahimman varalle" oli keskeisin muistisääntö. Suurin kysymysmerkki oli se, että ei tuntenut kaikkia retkeen ilmoittautuneita eikä heidän kuntoaan. Ilmoittautumisen yhteydessä karsiutuivat ne, jotka civät mieltäneet retken tulevia olosuhteita. Loppumetreillä ne, jotka odottivat lämpimien ilmojen suosivan. Matkaan lähtivät todelliset retkeilijät, jotka olivat valmiita kokemaan pyöräretken koettelemukset ja elämykset.

Tavoitteet, jotka olin laatinut retken aikatauluun toteutuivat. Retken onnistumisesta arvion tekevät mukana olleet. Retkeä oli ilo järjestellä, koska kerhon puheenjohtajan Pena-Jussin tuki oli todella vahva ja sitä kautta koko johtokunnan.

Sydämestäni esitän lämpimät kiitokseni pyöräilijöille sekä upealle huoltojoukolle Margitille, Riitalle ja Pena-Jussille. Tunnen suurta mielihyvää, että Login jäsenenä sain osaltani olla toteuttamassa yhtä tapahtumaa Tunturiladun 50. juhlavuotena. Kiitos luottamuksesta.

Pertti Keihäs

Pyöräilijät kuuntelevat Heikki Majurin esitystä maatilamatkailusta Kuralan maatilalla.

SEIDAN KOSTO

Ammoisena aikana, jolloin Saamenkansaa ohjattiin esivallan miekalla kristinuskon kaidalle polulle, oli Tenojokivarressa eräällä porolappalaisella palvospaikka. Suuri ruosteenruskea, rosoinen, kaksitahoinen kivi sijaitsi korkean jokitörmän päällä, paikassa, josta aukeni näköala sekä joelle että tunturiin.

Seidan tarkemmasta sijainnista ei ole tietoa, sillä aikojen kuluessa eri kertojat ovat sijoittaneet sen toisistaan poikkeaviin paikkoihin. Tätä tarinaa et myöskään löydä kirkonkirjoista, se on säilynyt kautta aikojen vain kansan suussa.

Utsjoen iäkäs kirkkoherra oli antanut kertoa itselleen, että tällä jo uskoon kastetulla lappalaisella oli seita, jolle tuo epäuskoinen kävi vielä uhraamassa kojamon kuuta ja hirvaan sarvia.

Tällainen pakanallinen harhaoppisuus oli tietenkin kitkettävä pois hänen seurakunnastaan ja tuo epäjumalan kuva hävitettävä. Se oli polttamalla poltettava, jotta uskossaan horjuva kansa saisi selvän esimerkin, kuinka helvetin tulessa pitää korvennettaman pois kaikki väärä usko ja synti. Hänen laumansa keskuudessa tuli tinkimättä saattaa jälleen kunniaan Herran Sebaotin ensimmäinen käsky.

Kirkkoisä antoi siis määräyksen koota runsaasti tervaksia ja kuivia keloja, jotka talvikelillä vietiin pororaidolla tälle paheen tyyssijalle. Seurakunnan paimen ei itse joutanut kiireiltään toteuttamaan tuomiotaan, mutta kruunun vouti sai pari huovia avukseen, jotta syypää syntinen saatiin tuotua paikalle näkemään ristin voitto pimeyden hengistä.

Voudin toimesta koottiin polttopuut kiven ympärille ja kohta roihusi rovio korkeana. Tulisen pätsin kuumuudessa jäinen kivi sähisi ja paukkui kuin vihan vimmassa, viskoen tuon tuostakin kappaleita pinnastaan katsojain jalkoihin. Ajomichet poroineen olivat peräätyneet kunnioittavan matkan päähän siitä seuraamaan näytöstä.

Syntisäkki lapinmies oli sitävastoin huovien edellä pakotettu aivan kärventymisen rajalta katsomaan seitansa turmaa. Kruunun virkamies pilkkasi vieressä, ettei auta kivesi kiukku eikä vaivaisen valitus, vaan tuho tulee tuolle itsensä Lusiferuksen asuinsijalle tällä tulen palavalla hetkellä.

Lapin mies lankeaa polvilleen, kohottaa katseensa maasta kohti seitaa ja aloittaa synkän joiun. Kivi sähisee ja paukkuu, lappalainen loilottaa kuin hurmoksessa ja vouti vieressä ilkkuu, siinä näytelmä, joka sai huovitkin kavahtamaan etäämmälle.

Kesken kaiken kuuluu valtava pamaus, kuin tykin putkesta lähteneenä. Kivi halkeaa kahtia, ylt´ympärin sinkoilee kiven palasia ja jäätä. Lähellä seissyt vouti saa osuman päähänsä ja tuupertuu verissään maahan. Lähinnä ollut, mutta maahan kumartunut lapinmies säilyi vahingoittumattomana, samoin kauempana ollut muu väki.

Haljenneet seidan puolikkaat olivat kellahtaneet toinen kohti koskea, toinen kohti tunturia. Kierähtäessään nämä olivat kaataneet rovion puut hankeen, jossa ne sitten hiljalleen käryten sammuivat. Yhdestä seidasta syntyi täten kaksi uutta, kalaseita ja poroseita.

Väki pakeni kauhun vallassa paikalta. Päähän haavoittunut kruunun vouti vietiin sentään huovien toimesta pappilaan, jossa hän aikanaan parani. Virkansa hoitajaksi voudista ei kuitenkaan enää ollut.

Vanha kirkkoherra ei enemmälti ehtinyt kajota tähän asiaan, hän kun pääsi kohta eläkkeelle. Niin sai seita, joka nyt oli kohonnut arvossaan koko perälapin palvoskohteeksi, entistä mahtavampana ottaa vastaan kaukaakin tulleet lahjantuojat pyyntöineen.

Kun Utsjoelle saatiin sitten aikanaan uusi kirkkoherra, lähetti tämä ensitöikseen kruunun miehet paikalle väkivivuin kankeamaan seitakiven puolikkaat törmän päältä koskeen. Tämä oli kuitenkin myöhemmin koitua hänelle kohtalokkaaksi.

Toimiinsa tyytyväisenä nuori kirkonmies lähti tarkastusmatkalle ja halusi tietenkin nähdä myös tämän dramaattisen näytöksen tapahtumapaikan. Laskettaessa veneellä koskessa, vene ajoi vedestä tuskin pilkistävään seitakiveen ja kuorma kaatui kuohuihin. Veneen perämies, kun ei ollut tietoinen koskeen vieritettyjen kivien paikasta.

Kukaan ei sentään hukkunut, mutta seita saattoi näin vielä kosken kuohuistakin kostaa jälleen vainoojilleen. Kirkkoherran tiedetään palvelusaikanaan sairastelleen usein. Johtuiko sekin ehkä seidan kasteesta, tiedä siitä.

Näin kertoili **Heikha**

VANHA ASENTOSIJA

Vanhan eräkaverin kanssa sen löysimme. Sattumalta paikalle osuimme, kun olimme paljonkin syrjässä tavanomaisilta reiteiltä. Asento oli mukavasti suojaisessa paikassa. Valmiit nuotiokivet siinä olivat ja pinossa tervaskeloa valmiina käytettäväksi. Nimesimme paikan "Wanhan savullehaisijan asennoksi".

Kerron vielä paikasta. Se sijaitsee alueensa korkeimpien tunturei den keskellä. Päivänpuoleisella rinteellä, solisevan puron varrella, muuten kuivalla männikkökankaalla. Maasto on kumpuilevaa, joten juuri mikään tuuli ei pahemmin satu asentopaikkaan. Sen verran korkealla paikka kuitenkin on, että taivas sinne näkyy laajana, tosin tunturei den rajaamana.

Noiden tunturei den takaa silloin kauan sitten revonlieskat räiskien tulivat ja taas menivät. Nousi aurinko kirkkaana, häikäisevänä. Kiirehtimättä mihinkään sitä katselimme. Ilmassa oli vahva kevään tuntu, vaikka vasta helmikuun loppua elimme.

Siitä keväästä on aikaa jo yli 35 vuotta. Paljon on vettä virrannut koskissa, sanotaan. Tunturimaakin on muuttunut. On rakennettu komeita kämppiä kairaan. Niiden väliset leveät polut kertovat omaa tarinaansa. Tarinaa massaturismista, kaiken allensa polkevista ihmistokista, jotka meluten jutaavat kämpältä toiselle. Jättävät jälkeensä polun kahtapuolen muovipussien ym. töryn merkkaaman ns. "sivistyksen" jäljen.

Entiset kulkijat vaelsivat nöyrinä ja hiljaisina kehnoine karttoineen. Ei heidän jälkeensä jäänyt törkyä leiripaikoille, eivätkä he häirinneet paikallisten asukkaiden elinkeinoa, eikä elämää. Pyhä oli heille erämaa.

Harmaantuneen lapinkävijän mieli herkistyy aina vanhoja muistellessa. Ei tunnu mukavalta tietoisuus siitä, että oikeat erämaat alkavat olla taakse jäänyttä elämää. Muistoissa ja mielikuvituksessa niissä kuitenkin voi vaellella. Ajatuksille ei kukaan, eikä mikään voi aitoja asetella. Voi nousta korkealle tunturille, sielun silmillä nähdä maisema, mieleisekseen sen ajatella. Voi valita retkikaverikseen vaikka miehen tuonpuoleisesta, ei se haittaa. Sääkin on aina sopiva. Ei lotise sade, ei pure räkkä, ei vilu värisytä.

Kenties lieneekin niin, että vaeltajat entiset kulkevat polkujaan alati. Sielläkin, missä polun jo asfaltti peittää, tai vesi on sen alleen hukuttanut. Ehkä nuo miehet menneet joskus opastavat ja neuvovat kulkijaa. Etiäisinä näyttävät mitä tulossa on. Kulkijoista itsestään riippuu neuvovatko oikeaan, vai johtavatko harhaan. Mene tiedä, paljon on maailmassa asioita, joita ei ihmisen järki ymmärrä.

Wanhan savullehaisijan asento. Siellä se on vielä tänäänkin. Monen tunturin ja poikkikurun takana. Louhikoitten, soiden ja rämeiden tarkasti vartioimana. Nuotiokivien noki on sateiden ja talvien lumien haalistama, mutta kuivasta puusta tehty keitistanko sojottaa viistossa odottaen, koska kahvinkeittäjä pakkeineen puron varresta saapuu. Ja kerran saapuukin, jos Luoja elonpäiviä ja terveyttä antaa.

EPISODI

Vuonna 1981, kun tunturikerho Kuhtta täytti 10 vuotta, kirjoitin tuon ylläolevan muisteluksen. Se julkaistiin silloin Kuhttan juhlan kunniaksi painattamassa vihkosessa.

Viime kesänä tapasin Inarissa eräkaverini, hänet, jonka kanssa tuon asentosijan löysimme. Yhteisiä retkiämme muistellessamme päätimme käydä katsomassa, vieläkö löytäisimme "Wanhan savullehaisijan asennon".

Tuumasta toimeen. Vuokrasimme lentokoneen. Se veisi meidät kevyesti perille, sillä kaverin muoviset lonkkanivelet eivät ehkä olisi kävelyretkeä kestäneet.

Kovasti jyristen kohosi kone ilmaan suuren järven lahdelta. Sieltä ylhäältä katselimme tuttua tunturimaata. Kun lähestyimme määränpäätä, näin kaverin ilmeen kiristyvän. Hän viittasi kädellään etuoikealle ja sanoi: "Katso tuonne, tie peijakas". Totta, metsäautotie siellä kiemurteli halki selkosen. Se oli kuin haava terveessä ihossa. Mielessä käväisi: kannattiko koko retki? Millaista on perillä?

Taitavasti toi pilottimme koneen alas pitkulaisen järven aalloille. Veipä vielä rantakallion vierelle aivan kiveen kiinni. Siitä selvisimme kuivin jaloin rantaan. Lentäjä lupasi hakea meidät kolmen päivän kuluttua samasta paikasta. Kone häipyi tunturei den taa. Minä nostin rinkan selkääni, kaveri otti teltan ja makuupussinsa. Ja niin lähdimme vaeltamaan kohti päämääräämme, jonne kartan mukaan oli pari kilometriä matkaa. Niinpä sitten puolentoista tunnin kävelyn jälkeen saavuimme kurun suulle. Kurun, jonka toisessa päässä oli hakemamme "Wanhan savullehaisijan asento".

Siellähän se oli. Vaan ei ollut entisellään. Nuotiokivet olivat paikoillaan ja keitintankokin. Puolenkymmentä pölkkyä istuimiksi nuotiopaikan ympärillä ja niiden takana kolmisenkymmentä olutpulloa, osa rikottuina. Lisäksi "peltipailakan" rikkoontuneita osia ja muovikanistereita ym. roinaa. Raivasimme paikan ensitöiksemme. Kanisterit poltimme ja muun rojun hautasimme hiekkatievaan. Sen jälkeen keitimme kahvit ja laitoimme leirin kuntoon.

Teltassa nukuimme yön, rauhallista oli. Aamu valkeni aurinkoisena, tunnelma oli "kuin silloin ennen". Metsäautotieltä, n. puolen kilometrin päästä kuului tosin joskus jonkun moottorivehkeen ääntä, vaan ei tuo pahemmin häirinnyt. Kerran kävin metsäautotiellä katsomassa millaista siellä oli. Istuin kannolla tien varressa miettien sitä sun tätä. Mietteet keskeytti ohivierivät "neliratthat", joiden kyydissä istui retkeläisiä. Nostin kättä tervehdykseksi. Eivät vaivautuneet vastaamaan... Sen sijaan rajamies, joka kohta paikan ohitti, tervehti komeasti harmaata tienvarsiukkoa. Se vähän korjasi tunnelmaa.

Lähtöpäivä valkeni pilvisenä. Tuuli tohahteli sadetta ennustaen. Tunnelma oli apea. Mielessä asui tietoisuus siitä, että viimeistä kertaa olemme täällä ... Ehkä jossain muualla retkeilemme, mutta tänne emme enää tule.

Tulistelimme järven rannalla. Pilvet matelivat alhaalla. Tunturit tupakoivat. "Tulleeko lentokone tällä ilmalla?" "Tulee se. Lentävät ne kehnommillakin keleillä". Näin vastasi kaveri ja katseli kaukaisuuteen, näki ehkä muistoissaan paikan Vienan saloilta, jossa aikoinaan odottivat lentokonetta hakemaan haavoittunutta aseveljeä turvaan.

Tulihan se kone ja toi takaisin Inariin. Kaverin kotona joimme lähtökahvit. Nousin autoon, kaveri tuli hyvästelemään. Ensi kesänä tavataan!

Sellainen oli retkemme.

Matti Aro

ERÄVAELLUKSEN SM-KISAT JA TUNTURILATU

Tunturilatulaiset ovat olleet alusta lähtien mukana Erävaelluksen Suomenmestaruuskilpailuissa. Jokaisessa kilpailussa on ollut vähintään yksi tunturilatulaispartio ja parhaimmillaan lähtöviivalla partioita on ollut kymmenkunta. Mestaruuksia ja muita mitaleja on tullut useita.

Ensimmäiset Erävaelluksen Mestaruuskilpailut pidettiin vuonna 1970 Saariselän maastossa. Kisoihin osallistui yhteen sarjaan 11 kahden hengen partiota. Osallistumismäärät ovat vuosien saatossa kasvaneet reilusti. Viimeisessä vuoden 1996 kilpailussa partioita oli jo 175 neljässä sarjassa.

OSALLISTUMINEN KISOIHIN

Vaikka kilpailutoiminta ei kuulukaan Tunturiladun sääntöjen mukaiseen toimintaan, on katsottu että Erävaelluksen SM-kisat edistävät eräretkeilyä ja ovat siksi suositeltavaa toimintaa. Kilpailuihin osallistuminen antaa hyvän syyn harjoitella taitoja ja opiskella uusia asioita. Tästä myös tunturikerhot ovat saaneet hyviä aiheita kerhoiltoihinsa tai maastotapahtumiin.

Vaikka kolmivuorokautinen kilpailu on fyysisesti rankka, ei kova kunto yksistään ratkaise kisojen mitalisijoja. Tarvitaan myös monipuolista tietämystä retkeilyyn liittyvistä asioista ja harjoiteltuja taitoja. Kisoissa menestyneet tunturilatulaiset eivät ole olleet kärkipään kulkijoita, vaan menestys on saavutettu aktiivisella retkeily- ja kilpailukokemuksella.

KISOJA JÄRJESTÄMÄSSÄ

Kilpailuissa hyvin menestynyt, kokemusta omaava ja aktiivisesti retkeilyn alalla toimiva yhdistys haluaa ottaa haasteita vastaan ja järjestää vuorollaan Erävaelluksen SM-kisat. Tunturilatu tai -kerhot ovatkin olleet kolme kertaa järjestelyvastuussa ja lukuisat yksittäiset tunturilatulaiset ovat olleet muissakin kisoissa toimitsijoina.

V.1974 Pohjois-Hämeessä, Kurun ja Ruoveden kunnissa. Tunturikerho KOLBMA oli kisojen järjestelyvastuussa yhdessä Tampereen Taivaltajien kanssa. Kilpailun johtajana toimi Yrjö Suuniittu ja ratamestarina Matti Rekola ja muissa tehtävissä oli mukana parikymmentä kolbmalaista.

Kisojen suunnitteluvaiheessa tehtiin Suomen Ladun hallitukselle ehdotus sääntömuutoksista ja uudesta pistelaskusysteemistä. Muutokset hyväksyttiin ja näin ollen partioiden loppupisteet saatiin laskemalla osatehtävien pisteet yhteen. Tämä pistelaskutapa on edelleen käytössä.

Sata-Hämeen vaativat maastot ja räntäsade tekivät kisasta raskaan. 23:sta matkaan lähteneestä partiosta vain kahdeksan selviytyi maaliin.

V. 1984 Sallan kunnan eteläosassa. Tunturikerho KOLBMA oli kisojen järjestelyvastuussa. Kilpailun johtajana toimi Väinö Martikainen ja ratamestarina Matti Rekola. Toimitsijoina oli 50 kolbmalaista ja avustajia Sallan Ladusta sekä Sallan SPR:n ensiapuryhmästä.

Kisojen aikana olosuhteet olivat mitä parhaimmat: Aurinko paistoi, ilma oli viileä ja kuulakas, ruska parhaimmillaan. Toimitsijat saapuivat paikkakunnalle neljä päivää ennen kisojen alkua valmistelemaan tehtäväpaikkoja ja hankkimaan tehtävätarvikkeita. Toimitsijoiden telttaleiri oli koko viikon ajan kilpailualueen keskellä.

Kilpailuihin osallistui yhteensä 96 partiota, mikä oli selvästi enemmän kuin aikaisemmissa kisoissa.

V. 1994 Inarin kirkonkylän ja Hammastunturin välisessä maastossa. TUNTURILATU ry vastasi kisojen järjestelyistä. Kilpailun johtajana toimi Yrjö Suuniittu, ratamestarina Matti Rekola ja tehtäväjohtajana Kyösti Lamminjoki. Toimitsijoina oli yli 200 tunturilatulaista sekä avustajia Inarin Yrityksestä, Inarin SPR:n ensiapuryhmästä ja Ivalon Rajavartiostosta.

Valmistelut näihin kilpailuihin aloitettiin kaksi vuotta ennen tapahtumaa. Kilpailumaastoa, reittiä ja tehtäväpaikkoja tutkittiin kahtena kesänä noin kolmen viikon ajan. Kilpailutehtäviä testattiin yhtenä viikonloppuna.

Kilpailualueen keskellä sijainneesta telttaleiristä käsin hoidettiin toimitsijoiden huolto, käytiin valmistelemassa tehtäväpaikkoja, jacttiin tarvikkeita ja siirryttiin omille rasteille kilpailun edistyessä.

Sää suosi näitäkin kilpailuja ja vaeltajat saivat nauttia ruskan värittämistä tunturimaisemista. Kisojen jälkipuheissa maalipaikalla sekä päättäjäisissä kehut olivat ylenpalttisia. Kaikkien aikojen parhaassa kilpailussa kiiteltiin erityisesti monipuolisia tehtäviä, hienoa reittiä ja uusia ideoita.

Kisoihin odotettiin samanlaista osallistumista kuin edellisiinkin, eli 150 partiota. Pettymys olikin kun vain 110 kilpailupartiota ilmestyi lähtöviivalle. Paljon valmisteluja meni hukkaan ja 40 partion puuttuminen näkyi taloudessakin.

Tunturilatulaiset ovat järjestäneet Erävaelluksen SM-kilpailuja aina kymmenen vuoden välein: Vuosina 1974, 1984 ja 1994. Seuraavat kilpailut järjestetäänkin jo vuonna 2000 !

Matti Rekola

KISAT, OSALLISTUMISET JA MITALIT

Alla on luetteloitu kaikki Erävaelluksen SM-kisavuodet ja Tunturiladun tai sen kerhon nimissä kilpailleiden maaliin tulleiden partioiden lukumäärät sekä mahdolliset mitalit.

V. 1970 kisoihin osallistui kaksi tunturilatulaispartiota: Yrjö Suuniittu ja Pentti Luostarinen sekä Maija Tuhtonen ja Tapani Piirainen. Kolbman partio Suuniittu-Luostarinen saavutti hopeamitalin.

V. 1971 Sodankylän pohjoisosassa Rautuntureilla. Kaksi partiota Tunturiladusta. Kolbman partio Yrjö Suuniittu-Väinö Martikainen saavutti pronssimitalin .

V. 1972 kaksi partiota Tunturiladusta. *Ei mitalisijoituksia.*

V. 1973 kaksi partiota Tunturiladusta. Kolbman partio Yrjö Suuniittu - Matti Rekola saavutti kultamitalin.

V. 1974 tunturikerho Kolbma oli järjestämässä kilpailuja. Tunturiladusta yksi partio kilpailemassa. Ei mitalisijoituksia.

V. 1975 oli viisi partiota Tunturiladusta. Kolbman partio Yrjö Suuniittu - Matti Rekola saavutti kultamitalin.

V. 1976 yksi partio Tunturiladusta. Ei mitalisijoituksia.

V. 1977 ainoa partio Tunturiladusta eli Kolbman partio Väinö Martikainen - Matti Rekola saavutti pronssimitalin .

V. 1978 oli jo neljä partiota Tunturiladusta. Ei mitalisijoituksia.

V. 1979 oli viisi partiota Tunturiladusta. Kolbman partio Väinö Martikainen - Matti Rekola saavutti pronssimitalin.

V. 1980 oli viisi partiota Tunturiladusta. Kolbman partio Väinö Martikainen - Matti Rekola saavutti kultamitalin.

V. 1981 oli viisi partiota Tunturiladusta. Ei mitalisijoituksia

V. 1982 oli kolme partiota Tunturiladusta. Ei mitalisijoituksia.

V. 1983 oli peräti kahdeksan partiota Tunturiladusta. Naisten sarjassa Kolbman partio Terttu Civil - Hillevi Brander saavutti hopeamitalin.

V. 1984 tunturikerho Kolbma järjesti kilpailut. Kuusi partiota Tunturiladusta. Naisten sarjassa Kavtsin partio Inkeri Huotari - Tuula Granroth saavutti hopeamitalin.

V. 1985 oli viisi partiota Tunturiladusta. Naisten sarjassa Kavtsin partio Inkeri Huotari - Tuula Granroth saavutti hopeamitalin.

Useissa Erä SM-kisoissa kilpailleet Pentti Hyytiäinen (oik.) ja Jorma Laine värkkäävät vitsaslenkkiä puukuorman kantamiseen jossain Haukkamaan tehtävärastilla vuoden 1993 kisoissa.

V. 1986 oli seitsemän partiota Tunturiladusta. Naisten sarjassa Kavtsin partio Inkeri Huotari - Tuula Granroth saavutti pronssimitalin.

V. 1987 oli seitsemän partiota Tunturiladusta. Ei mitalisijoituksia.

V. 1988 oli kahdeksan partiota Tunturiladusta. Veteraanien sarjassa Kolbman partio Erkki Alalammi - Raimo Mäkelä saavutti hopeamitalin.

V. 1989 oli viisi partiota Tunturiladusta. Naisten sarjassa Kavtsin partio Ulla Sara - Airi Leppälä saavutti hopeamitalin ja veteraanien sarjassa Kolbman partio Erkki Alalammi - Raimo Mäkelä saavutti myös hopeamitalin.

V. 1990 oli kuusi partiota Tunturiladusta. Veteraanien sarjassa Kavtsin partio Kyösti Lamminjoki - Matti Kurki saavutti kultamitalin ja naisten sarjassa Kavtsin partio Ulla Sara - Airi Leppälä saavutti pronssimitalin

V. 1991 Kahdeksan partiota Tunturiladusta. Veteraanien sarjassa saavuttivat Kolbman partio Erkki Alalammi - Raimo Mäkelä hopeamitalin ja Kavtsin partio Kyösti Lamminjoki - Matti Kurki pronssimitalin.

V. 1992 Kahdeksan partiota Tunturiladusta. Veteraanien sarjassa Kolbman partio Erkki Alalammi - Raimo Mäkelä saavutti hopeamitalin.

V. 1993 Kuusi partiota Tunturiladusta. Naisten sarjassa Kavtsin partio Ulla Sara - Airi Leppälä saavutti pronssimitalin .

V. 1994 Tunturilatu järjesti kaikkien aikojen parhaat kilpailut.

V. 1995 Kolme tunturilatulaispartiota tuli maaliin. Ei mitalisijoituksia.

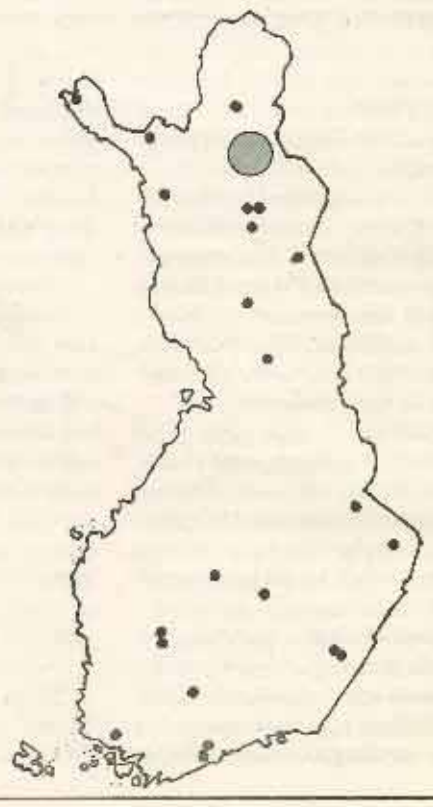
V. 1996 Kaksi partiota Tunturiladun kerhon nimissä. Ei mitaleitu.

Vuoden 1996 kilpailujen jälkeen on 117 Tunturiladun partiota päässyt tämän raskaan kilpailun maaliin ja saavutuksena on 4 kultaista, 9 hopeista ja 7 pronssista mitalia.

ERÄVAELLUKSEN SM-KILPAILUT

KILPAILUALUEET 1970-1996

1970 SAARISELKÄ
1971 RAUTUTUNTURIT - TOLOSPÄÄT
1972 LIEKSA- PIELISJÄRVI
1973 SODANKYLÄ- KAARESTUNTURI
1974 KURU - RUOVESI
1975 HETTA- PÖYRISJÄRVI
1976 LUOSTO - PYHÄTUNTURI
1977 ESPOO
1978 RAUTUTUNTURIT - SOTAJOKI
1979 RUOKOLAHTI
1980 ÄKÄSLOMPOLO
1981 SUONENJOKI
1982 RAUTUTUNTURIT
1983 HÄMEENLINNA
1984 SALLA
1985 LIEKSA
1986 SODANKYLÄ - ORATUNTURI
1987 SAARIJÄRVI
1988 RAUTUTUNTURIT - TOLOSJOKI
1989 RAISIO – NOUSIAINEN
1990 RANUA
1991 RUOKOLAHTI
1992 TAIVALKOSKI
1993 KURU - RUOVESI
1994 INARI - HAMMASJÄRVI
1995 HELSINGIN SEUTU
1996 KILPISJÄRVI

ERÄRETKEILY

Eräretkeily merkitsee joillekin omien voimien testaamista, kun taas joku toinen harrastaa sitä kokeakseen luonnon lähellään ja nauttii hiljalleen etenemisestä.

Kyseessä ei ole lainkaan suppea harrastus, sillä vaihtoehdot ovat moninaiset. Voi suksia, kävellä, meloa, pyöräillä... Tiukkaa rajaa ei ole kovinkaan helppo vetää eräretkeilyn ja tavallisen retkeilyn välille. Erä-sana kuitenkin asettaa tietynlaisia vaatimuksia. Liikkumisen on tapahduttava erämaisissa olosuhteissa. Sivilisaation jälkiä ei tule osua kohdalle. Mikäli kahviloita tai päällystettyjä teitä on reitin varrella, kyse on retkeilystä, erä-sana voidaan unohtaa.

Monille niille, jotka eivät vietä vapaa-aikaansa luonnossa ja joille retkeily yleensäkin on vierasta, tämäntyyppinen ulkoilumuoto kuullostaa itsekidutukselta. Monesti ensimmäinen mielleyhtymä eräretkeilystä onkin seuraavien seikkojen yhteissumma: sadoittain hyttysiä, läähätystä painavan rinkan alla, hillitöntä kipuamista tunturia ylöspäin ja ruska-aika. Eikä mielikuva ole väärä - ainoastaan puutteellinen.

Kokemuksiin vaikuttaa hyvin paljon oma asenne ja se, millaisia odotuksia on asettanut sekä mitkä ovat itselle tärkeitä asioita. Mikäli positiiviset kokemukset ja elämykset voittavat epämiellyttävät tuntemukset, on lopputuloksena mielihyvän tunne. Edellä mainitulla tavalla käy useasti juuri ensimmäisellä vaelluksella. Esimerkiksi ensimmäinen samoilu Lapissa voi jäädä ainoaksi yritykseksi kokea vaeltamisen hurmaa tai sitten se onnistuu jättämään koko iän mukana kulkevan kiintymyksen rinkkaelämää kohtaan.

Minä itse kuulun ehdottomasti jälkimmäiseen ryhmään. Kuinka rinkka sitten on kasvanut osaksi minua ja kuinka yhä uudelleen olen innostunut lähtemään vaellukselle? Minuun on kipinä tarttunut ensimmäisellä vaelluksella. Muistankin selkeästi ensimmäisten vaelluspäivien ajatukset, joiden perusteella ei vielä uskoisi kenenkään kiintyvän koko puuhaan, mutta toisin kävi.

Paljon retkeilleenä ja tottuneena luonnossa liikkujana minun on myönnettävä, että ensimmäinen vaelluspäivä oli tyrmistyttävän raskas. Kokonaisvaltaista fiilinkiä illalla telttaan kaaduttuani kuvaa mainiosti se, että toivoin koko vaelluksen olevan jo ohi, lisäksi harmittelin sitä, miksi yleensä olin lähtenyt mukaan. Huomattavasti miellyttävämmältä tuntui ajatus olla kotona omassa sängyssä ja lähteä sieltä seuraavana päivänä lintujen syysmuuttoa seuraamaan.

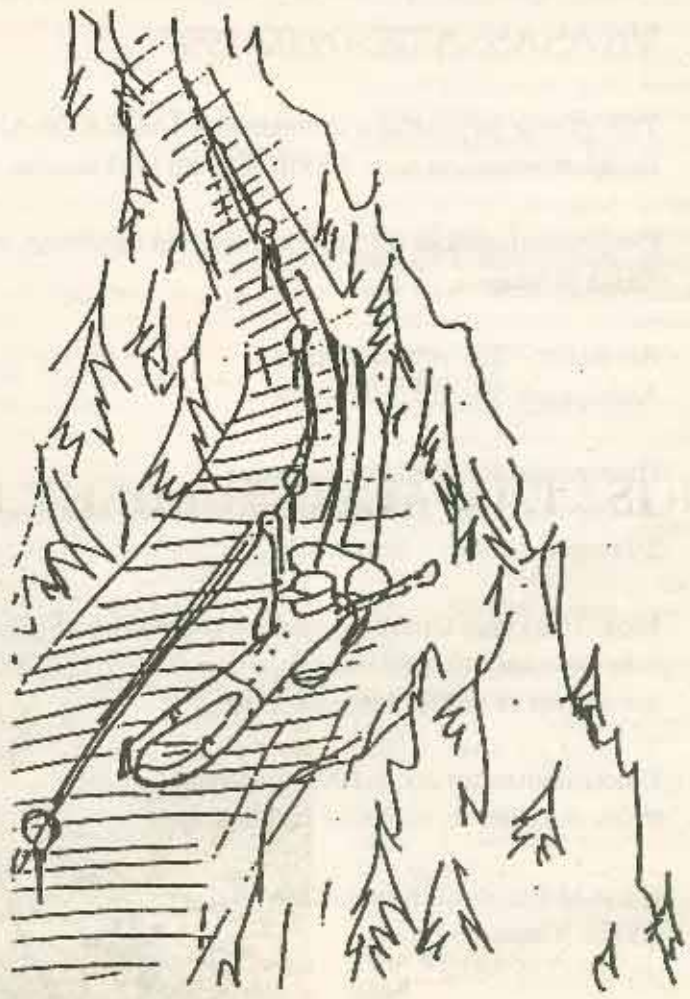
Palaankin muutaman vuoden takaiseen ensitapaamiseeni Lapin kanssa. Puoli vuorokautta yötä myöten bussissa meni nukkumatta. Aamulla päästyämme perille söivät muut parsakeittojaan sateesta välittämättä ja innokkaina tulevaa odotellen. Minua ei nälättänyt, sen sijaan väsytti, sade haittasi, enkä ollut enää lainkaan niin innostunut kuin kotoa lähtiessäni.

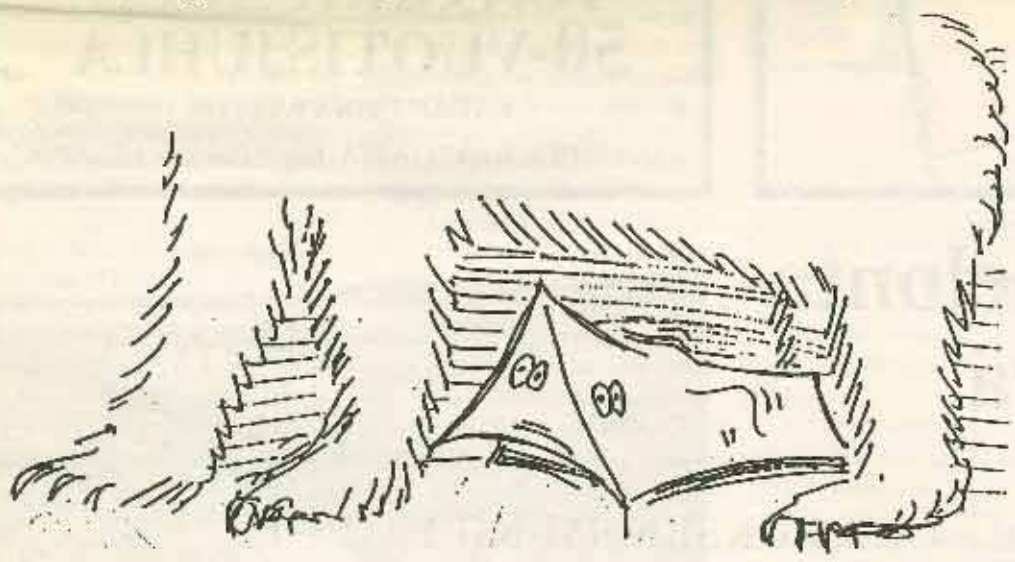
Lähdimme liikkeelle. Maasto oli hankalasti kuljettavaa erämetsää, jossa oli pitkin poikin valtavia puunrunkoja, risukkoa, välillä upottavaa rämettä. Välillä satoi vettä, jolloin piti ahtautua sadevaatteisiin. Entä sitten rinkka? Se tuntui kaatavan minut alleen. Hartioita pakotti. Hiki virtasi, kaikki oli nihkeää - niin vaeltaja kuin maastokin.

Tauko tuntui taivaalliselta. Olisin voinut jäädä loppuiäkseni sen kannon nokkaan istumaan, niin väsynyt ja tympääntynyt olin. Mutta matka jatkui ... Rinkkaan sain säätöapua, joten sen osalta kulku eteni hieman siedettävämmin.

Lopultakin päivä eteni siihen vaiheeseen, jolloin pystytimme teltat, söimme ja kuivattelimme vaatteita. Ympäröivästä kauniista ikimetsästä en osannut nauttia. Menin varhain nukkumaan aiemmin mainituin ajatuksin sekä toivoen seuraavan päivän sujuvan edes hieman paremmin.

Seuraavana aamuna koko fyysinen olemukseni vastusti rinkkaa. Vaivoin sain anorakin päälleni, mutta myös rinkkaan oli sonnustauduttava. Toinen vaelluspäivä jäi kokonaisuudessaan mieleeni, kuten vaatimaton toiveeni olikin, hieman edellistä helpompana.

Kolmantena päivänä se tapahtui! Tulin toimeen rinkan kanssa, totuin sen olemassaoloon. Aloin näkemään ympärilleni. Aloin nauttia koko liikkumismuodosta kaikkine yksityiskohtineen. Aiemmin ylipääsemättömiltä tuntuneet hankaluudet olivat enää vain pieniä haittatekijöitä.

Päivät kuluivat, olin tosiaan innostunut näkemästäni ja kokemastani. En voi kieltää, ettenkö lähtenyt mielelläni pois, kun vaelluksemme oli lopussa. Lähdin kyllä, mutta tyytyväisenä kokemaani ja sellaisin ajatuksin, että tänne haluan tulla vielä uudelleen.

Luonnon läheisyyden kokee kaikkein parhaiten silloin, kun on itse sen keskellä ja tuntee olevansa osa ympäröivästä kokonaisuudesta. Minä kaipaan tätä tunnetta ja pystyn kokemaan sen parhaiten juuri vaelluksella, poissa ihmisvilinästä ja liikenteen melusta. Jo muutaman päivän kestävällä eräretkellä mieli rauhoittuu ja koko olemus saa uutta energiaa.

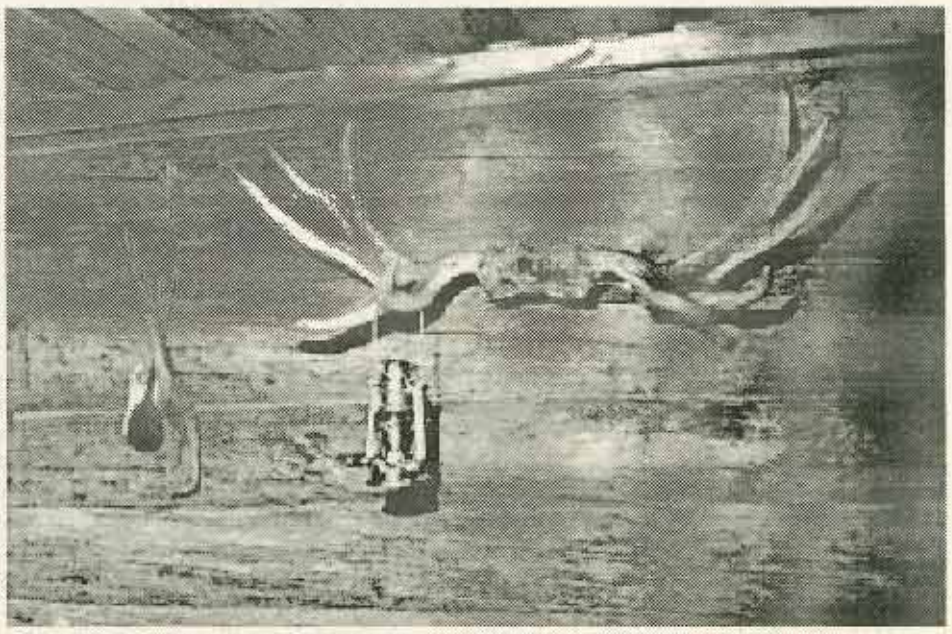
Edellisestä vaelluksestani on jo sen verran aikaa, että halu koskemattoman luonnon keskelle on kova. Jälleen katse alkaa käydä yhä useammin rinkan suuntaan.

Tiina Virtanen
Tunturiladun kirjoituskilpailu 1990.
Avoin sarja: sijat 5-9.

TUNNELMAA SUSIKYRÖSSÄ 1967

Iltaa istumassa Kirsti ja Pirkko Päivärinta, Inkeri Manninen ja Brita Saloriutta.

Seinällä oli Väinö Frimanin lahjoittamat, edesmenneen Lemmenjoen kullankaivaja Veikko Nevalaisen ampuman hirven sarvet.

TUNTURILADUN TALVIPÄIVÄT

VAASASSA 08.-09.02.1997

VIHTTA

Talvipäivät järjestetään lomakeskus SAUKKORANNASSA
Saukkorantaan on noin 16 km Vaasan keskustasta.

Osallistumismaksu 40,- mk/hlö sisältää ohjelman, majoittumisen omissa teltoissa ja saunan.

Ruokailu: 55,- mk/hlö/ateria
Aamiainen 30,- mk/hlö/ateria

Huonemajoitus Saukkorannassa:
4-hengen huone: 110 mk/hlö/yö sisältäen aamiaisen
2-hengen huone: 150 mk/hlö/yö sisältäen aamiaisen

Mökkimajoitus Utterön lomakylässä: noin 1 km Saukkorannasta
6-hengen mökki: 300 mk/vrk, 4-hengen mökki: 200 mk/vrk, ei mukavuuksia ja aamiainen ei sisälly hintaan.

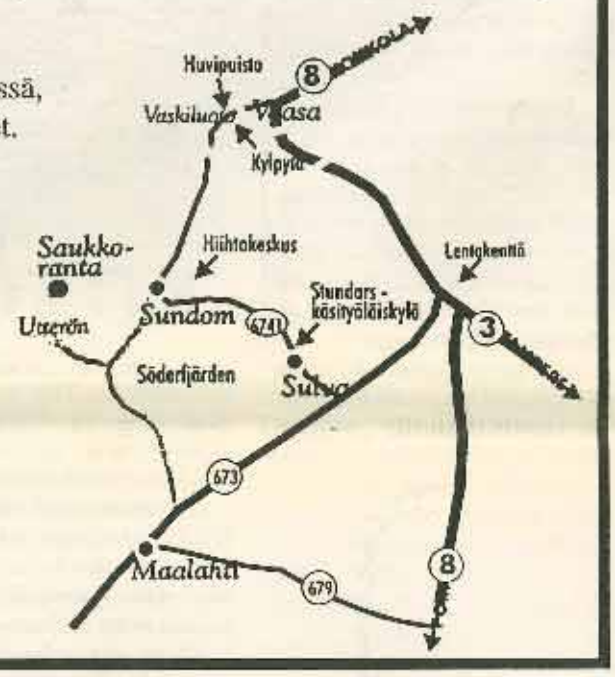
Ilmoittautumiset 26. 1.1997 mennessä,
myös majoitus ja ruokailu varaukset.

Kaija Mariapori, Keskuskatu 18,
65320 Vaasa
puh.06-315 3515

Jaakko Heinimäki, Orvokkitie 5,
65610 Mustasaari
puh.06-322 2208

Isäntänä tunturikerho **VIHTTA**

Tervetuloa aurinkoiseen Vaasaan!

Tunturikerho Kavtsi järjestää
TALVIRETKEILYN PERUSKURSSIN

A. Perusosa 10.-12.1.1997 Kärrikaltiossa, Inkoossa
B. Maasto-osa 24.-26.1.1997 maastoretkenä paikka ilmoitetaan perusosan aikana

Kurssin sisältö:
- vaeltaminen talvella
- suunnistus talviretkellä
- turvallisuus ja henkinen hyvinvointi
- talviretkeilijän vaatetus
- paleltumat ja hypotermia
- keittimet ja niiden huolto talvioloissa
- ahkio sekä rinkka ja niiden pakkaaminen
- talviretken varusteet
- varusteiden huolto ja korjaus
- ensiapua talviretkelle
- talviretken ruoka
- telttamajoitus talvioloissa
- muut majoitusmahdollisuudet ja hätämajoitteet
- makuupussit ja makuualusta
- sukset ja muu hiihtovarustus
- tulenteko talvella

Kenelle? Tämä talvikurssi on tarkoitettu kaikille asiasta kiinnostuneille, etusija Tunturilatulaisilla.

Ilmoittaudu!
Jorma Alapuranen k. 09-5120 378
Liisi Vähätalo k. 09-679 642
Martti Eskelinen k. 09-2413 956

50 19 TUNTURILATU RY 96

TUNTURILADUN 50-VUOTISJUHLA

LAUANTAINA 9.11.1996

RAVINTOLA KARELIASSA, Käpylänkuja 1, HELSINKI

Tunturiladun juhlamelontaseikkailu Inarijärvellä elokuussa 1996

Heinäkuun helleihmisten päättäessä lomiaan lähdimme etsimään syksyistä melontatunnelmaa Inarijärvelle.

Varusteluetteloon oli muiden retkiromppeiden lisäksi lisätty villahousua, -paitaa, -sormikasta ja -pipoa. Inarijärven vaihtelevat tuuliolosuhteet vaativat myös tuulitauoille paksuja kirjoja, laulureppuja ja soittimia. Inkaritkin oli varustettu aukkopeittein.

Porukkaan kuului 16 tunturilatulaista, naista ja miestä rohkeammasta päästä. Aikaa oli varattu reilu viikko, mutta työnantajia oli varoitettu venyvästä lomasta etukäteen – jos huono tuuri käy. Hyvällä tuurilla päästiin matkaan Veskoniemestä – aurinko paistoi ja tuulta ei nimeksikään. Vilvoittelimme Korkea-Mauran ikijääluolissa, ihmettä ihastellen.

Melontareitti seuraili Inarijärven keskellä olevaa saarijuottia pohjoiseen. Päivä paistoi, eikä reittiä tarvinnut valita tuulien mukaan. Tyynellä auringonpaisteella voiteet olivat tarpeen, vaikka muutamat liottivat sen joka tauolla 17 asteiseen Inarijärveen.

Vaatetuksen vähentämisestä tehtiin taidetta, mutta pyyheliinapäät kasvattivat suosiotaan. Saarijuotin pohjoisimmalla saarella pääsimme ihailemaan yhtaikaa Inarin suurta selkää sekä tarpeeksisuurta Vaskiselkää. Selkäpiitä kylmäsi kun ajattelikin mahdollisia syysmyrskyjä.

Hillat alkoivat kypsyä pikkuhiljaa ja kajakkikaksikon etuhenkilö niitä väliin kiikaroi: pikainen raportti ja paniikkirantautuminen. Minikrippi täyteen ja matka jatkui. Leiripaikat oli väliin etukäteen luvatusti kiven takana. Valokuvia otettiin joidenkin mielestä liikaakin ja yhteisillä kuvaushetkillä löytyi kameroita enemmän kuin retkeläisiä.

Kajakit viuhtoivat vesillä vikkelämmin, mutta inkkarit pakkasivat nopeammin, joten keskimäärin tahti oli sama. Ruokaa oli kaikilla riittävästi, jos nyt kaalinpääporukka hiukan säälitti muita.

Luonto Inarijärvellä oli meille kaikille parasta rentoutusta. Karut luodot ja vielä karumpi kasvillisuus mykisti vain olemaan ja ihailemaan. Inarijärven koskemattomuutta todistivat myös kaakkuriparvet ja kuikkien huuto iltamyöhään.

Matka jatkui saarijuotin länsipuolta Nellimiin päin, neljän hellepäivän jälkeen iso järvi näytti meille myös voimansa. Huvipuistoreissua ei tarvitse pariin vuoteen tehdä, sillä aallokko oli paikoin kuin vuoristorataa. Leveydeltään vaatimaton Kaikunuora tuntui valtamereltä ja Täyssinän rauhan rajapyykkiin tutustuttiin monta tuntia ennenkuin päästiin yli Punaiselle tuvalle. Retkihenki oli tietysti se, että porukassa mennään, mutta salmien ylityksissä kovalla tuulella jokainen kanoottikunta valitsi alukselleen sopivimman reitin – näin

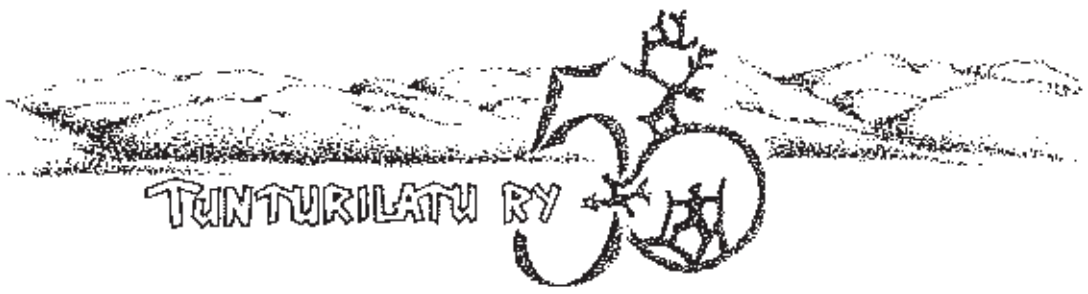
Välillä melottiin rantaniityllä. Kuva: Marjatta Varis

sakki levisi kuin varpusparvi. Siinä sitten huudeltiin ja vislattiin pilliin, että saatiin joukko kasaan.

Aukkopeitteet olivat tarpeen ja yöt viilenivät niin, että raappahousutkin kaivettiin esiin. Varusteluettelo oli siis läpi käyty – retki saattoi päättyä. Luonto järjesti meille taas hyviä retkiolosuhteita ja porukka oli loistava, joten ei voi kuin todeta: reissu oli hyvä.

Melontaporukka: 3 inkkaria, 4 kaksikkokajakkia ja 2 yksikköä sulautuivat somasti toisiinsa. Retken henki oli erinomainen – kiitos kaikille osallistujille!!!

Piio

TUNTURI-LATU RY 50 VUOTTA

9.11.1996

Päivän ohjelma alkaa nykyisen johtokunnan kunniakäynnillä Bjarne Lampenin haudalla Kauniaisissa kello 11.30. Sinne ovat myös Jam-Jamin ystävät tervetulleita.
Tämän jälkeen tapahtumat siirtyvät Karjala-talolle Helsingin Käpylään (os. Käpylänkj 1.) Sinne pääsee Helsingin keskustasta liikennelaitoksen vuorolla 65A, jolla on pysäkit linja-autoaseman vieressä Salomonkadulla ja Ateneumin kohdalla (suuntana Oulunkylä). Vuorovälit ovat lyhyet. Pois jäädään Käpyläntien ensimmäisellä pysäkillä.

13.30	Tunturiladun tarjoamat kokouskahvit
14.00	Yhdistyksen sääntömääräinen syyskokous
17.30	Ansioituneitten tunturilatulaisten palkitseminen ja Tunturiladulle osoitettujen tervehdysten vastaanotto. Tilaisuudessa kuullaan musiikkia ja nostetaan malja kaikille juhlijoille. Kerhojen ei tarvitse varata ohjelmanumeroaikaa, mutta muista tulijoista toivotaan ennakkoilmoitusta Jorma Alapuraselle.
19.00— n. 01 asti	Ohjelmalliset illalliset

Päivän aikana voi todeta tunturilatulaisten monitaitoisuuden, sillä paikalla on harrastenäyttely.

Kokouskahveille, kokoukseen ja juhlavastaanotolle ei tarvitse ilmoittautua. **Iltatilaisuuteen osallistuminen edellyttää ennalta varattua ja maksettua 120 markan hintaista illalliskorttia. Alle 12-vuotiailta ei maksua peritä. Maksu Tunturiladun tilille PSP 800015-135331, viitenumero 220. Viimeinen maksupäivä on lokakuun 28., sen jälkeen joudumme vahvistamaan juhlijoiden lukumäärän.**

Kerhojen jäsenten ilmoittautumiset ja maksut voidaan koota kerhoissakin, mistä niille on jo toimitettu ohjeet. Juhlapaikalla tulee olemaan pöytäkartta, josta voi varata paikkoja vaikkapa vuosien takaiselle vaellusporukalle. Ilmoittautumisen yhteydessä emme valitettavasti voi 'plaseerauksia' hoitaa.

On mukavaa, että keväällä esitetty vetoomus kansallispuvun käytöstä kuuluu saaneen hyvän vastaanoton. Uudistamme sen! (Käytössämme on tilat asun vaihtoon.)

Majoitusta tarvitseville on neuvoteltu edullinen vaihtochto läheisestä Park Hotellista. Yhden hengen huone maksaa tunturilatulaisille 9. - 10.11. 1996 välisellä yöltä 270 mk, kahden hengen huone 300 mk ja lisävuode 100 mk. Hinnat, jotka eivät kertyä ketjun muuten antamaa Finlandia Bonusta, sisältävät aamiaisen ja aamusaunan. Majoitusta tarvitsevat ottavat itse yhteyttä hotelliin (puh. 09-799 755/ huonevaraukset), ainakin syyskuun alussa tilaa vielä oli.

Tervetuloa runsaslukuisesti juhlapäivämme tapahtumiin!

Tunturiladun 50-vuotisjuhlatoimikunta

TOIMINTAMUISTIO 1996-97

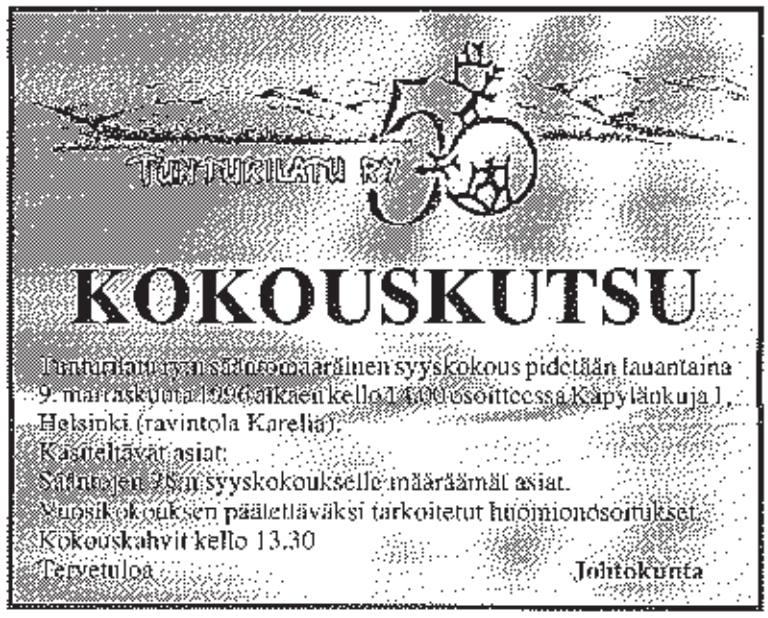
TUNTURILATU 50 VUOTTA

1996

28.10.	Viimeinen ilmoittautumispäivä 50-vuotisjuhliin.
9.11.	Tunturiladun syyskokous ja 50-vuotisjuhla (ks. ilmoitus s. 19)
15.12.	Viimeinen aineistopäivä 1/1997 lehteen.

1997

1.1.	Uudet Susisäännöt astuvat voimaan.
10. - 12.1.	Talviretkeilyn peruskurssi (ks. ilmoitus s. 18).
18.1.	Tunturiladun koulutustilaisuus kerhojen toimihenkilöille.
8. - 9.2.	Talvipäivät Vihttan isännöimänä (ks. ilmoitus s. 18)
28.3. - 5.4.	LOGIn kerhoviikko Susi-Talaksella.
19. - 24.4.	OKTAn kerhoviikko Susi-Talaksella.
30.4.	Viimeinen aineistopäivä 2/1997 lehteen
Touko-kuu	Kevätkokous Helsingissä (tarkemmin TL 1/1997).
19. - 26.7.	OKTAn kerhoviikko Susi-Kuisalla.
Kesä	Tunturiladun kesäpäivät Kuokten isännöimänä.
15.8.	Viimeinen aineistopäivä 3/1997 lehteen.
Syksy	Syyskokous ja susiaiset KOLBMAn isännöimänä
15.12.	Viimeinen aineistopäivä 1/1998 lehteen

KOKOUSKUTSU

Tunturilatu ry:n sääntömääräinen syyskokous pidetään lauantaina 9. marraskuuta 1996 alkaen kello 14.00 osoitteessa Käpylänkuja 1, Helsinki (ravintola Karelia).
Käsiteltävät asiat:
Säännöissä 28:n syyskokoukselle määräämät asiat.
Vuosikokouksen päätettäväksi tarkoitetut huomionosoitukset.
Kokouskahvit kello 13.30
Tervetuloa

Johtokunta

Susikyrön saunareissulla

vaihtui minulle vanhat syylingit uudempiin. Mikäli haluat omasi takaisin, ota yhteys Alpo Mäntyseen puh. 015-367 552.

KIITOKSET

Lehden toimituskunta kiittää kaikkia tämän juhlalehden toteuttamiseen osallistuneita henkilöitä.

Saadut valokuvat liitetään Tunturiladun valokuva-arkistoon, ellei niitä ole nimenomaan palautettavaan. Tekstejä ei palauteta.

Aineistoa lehteen tuli niin paljon, että osa julkaistaan seuraavassa lehdessä.

JÄSENLEHTI TUNTURILATU

Vastaava toimittaja: Kyösti Lamminjoki
Toimitussihteeri: Antti Karlin, Sundholmantie 194, 23500 Uusikaupunki pk. 02-8414 418
Julkaisutoimikunta: Kyösti Lamminjoki, Hannu Hiltunen, Marita Maula, Matti Rekola ja Antti Karlin (pj.)
Sivunvalmistus: Ilmos Ky, Uusikaupunki
Painopaikka: Plan Oy, Laitila

Tunturilatu -lehden aineisto-päivät 1997

Aineisto vuoden 1997 lehtiin on oltava perillä seuraavasti:

1/97 15.12.96 mennessä
2/97 30.04.97 mennessä
3/97 31.08.97 mennessä

Aineisto lähetetään osoitteella: Antti Karlin, Sundholmantie 194, 23500 Uusikaupunki.

Susikyrön "uutisia" Juhlasusiaisista 1996

Talkooviikko 9.–13.9.96
Susiaiset 14.–15.9.96

Tuokiokuvia keittiönkulmalta talkooviikolla nähtynä:

Saapuessamme silmät ristissä pitkän ajomatkan jälkeen Susikyröön muurahaismaista toimintaa oli nähtävissä joka suunnalla. Moottorisahan vihlovan äänen säestyksellä syntyi polttopuita, jätkänkynttilöitä, juhlapaikan penkit, rakotulet, pihakalusteet, kenttävessat, jätekuopat, käsienpesutelineet, portaat saunalle, astianpesupaikka, juhlakatos, roskikset alueelle ja keittiölle tarjotti-mia, pihtejä yms tarvekaluja.

Lieden takaa seuratessamme saatoimme havaita haravakansan milloin kottikärryjä työntäen, milloin puskia kantaen rientävän tietyömaalta vanhan kämpän ympäristöön sitä maisemoiden.

Vuontispirtilläkin oli ruuhkaa ja apuvoimia tarvittiin. Yksi talkoolaisista kiirehti apuun ja vaihtoi palkkansa lupaan käyttää pesukonetta. Näin saatiin patjapussit puhtaiksi ja puhtaat pussit parsituiksi. Saman aikaisesti saunaryhmä kuurasi saunan talkoolaisten riemuksi.

Juhla-astiasto vaati ensitiskausta (kuivapesua) sahanpurun poistamiseksi ja kuivatusta juhlalogon painatusta varten. Olivat muuten ainoat, jotka saivat nauttia lämpimästä ilmanalasta Susikyrön alueella yötä päivää.

Seinän toisella puolella keittiökämpässä käärittiin juhlakonvehteja Susilounaan pieneksi makeaksi vaikka alkuperäiset makeat olivatkin turvallisesti Turun kaupungissa unohdettuina.

Vielä tarvittiin juhlapöytään muutama väinönputkipiirakka ja Eijan keittiötä siihen avuksi. Väinönputkien keräily oli annettu tehtäväksi etelästä Lappiin karanneille jo hyvissä ajoin ennen Susiaisia.

Kohahdus - Leimahdus ja tuloksena sankka savu, joka verhosi juhla-alueen yli seitsemänkymmenen kutsuvieraan saapuessa. Kaikkiaan kuunteli 339 juhlavierasta Pertin laulua Ecron säestäessä. Kösä toivotti vieraat tervetulleiksi viikon kestäneen erikoisruokavalionsa (aleksanterintorttu) antamalla tarmolla. 50-vuotta juhlivalle toi tervehdyksensä Hämäläinen Suomen Ladun johtokunnasta.

Tervehdysten jälkeen monen kieltä jo kutkutti päästä maistamaan poronliharäiskälettä ja männynsienentorttua, joten jonot kahvitukseen muodostuivat ja liikkuivat nopeasti. Pian päästiinkin illan päätapahtumaan - susivihkiäisiin.

YHTEISPELI JA TEKEMISEN RIEMU SEKÄ UUSIEN TUTTAVUUKSIEN SOLMIMINEN ONHAN TÄMÄKIN OSA SITÄ TUNTURILATUHENKEÄ!

Satu & Maisa
Kuvat: Maisa Kramsu

Martikaisen Vänni saa Susipannun Susienkokouksessa. Seuraavassa lehdessä enemmän Juhlasusiaisista.

Työllistämistyömaa.

Koivusta sahatut Juhlalautaset kuivumassa (myöhemmin oikein kuivaustelineissä.

Vellikello on soinut valmistelutalkoissa.

Tietyömaa.

Kiitokset

Susikyrönsuurkeittiökiittää runsaista ruokatarvikelahjoituksista, sekä marja-, sieni- ja kalasaaliista Juhlasusiaisten järjestelyissä. Niistä saatiin tehdyksi monenlaista hyvää.

Myöskin kiitokset tilapäisesti vakituiselle ja vakituisesti tila-päiselle keittiöhenkilökunnalle, puuseppiäkään unohtamatta.

Juhlakenttätyömaalla valmisteltiin rakovalkeaa.